

พจนานุกรมวิศวกรรมชลประทาน

absolute humidity

ความชื้นสัมบูรณ์ :มวลของไอน้ำในอากาศที่มีอยู่จริงในหนึ่งหน่วยปริมาตรของบรรยากาศ เช่น มิลลิกรัมต่อลิตร
absolute pressure

ความดันสัมบูรณ์ :คูล pressure, absolute
absorption

การดูดซึม : การที่สารอย่างหนึ่งดูดสารอย่างอื่น ๆ เข้าไว้ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
abutment

ตอม่อริมน้ำ (สะพาน) หรือฐานยัน (เขื่อน) : ตอม่อที่อยู่ริมตลิ่งทั้งสองข้างเพื่อรับน้ำหนักส่วนปลายของสะพาน หรือฐานยันสองฝั่งของเขื่อน
accumulated rainfall

ปริมาณฝนสะสม : คูล rainfall, accumulated
acid soil

ดินกรดหรือดินเปรี้ยว : ดินซึ่งมีปฏิกิริยาเป็นกรดหรือดินที่มี pH ของดินที่ผสมน้ำอิ่มตัวได้ต่ำกว่า 7.0 ดินที่แสดงค่า pH 6-7 เป็นกรดอ่อน pH 5-6 เป็นกรดปานกลาง และ pH 4-5 เป็นกรดจัด
active storage

ปริมาณน้ำใช้การ : ปริมาณน้ำจากอ่างเก็บน้ำที่สามารถส่งไปใช้ประโยชน์ตามความต้องการของโครงการ
actual evapotranspiration

ปริมาณการใช้น้ำของพืช : คูล consumptive use
adhesive force

แรงดึงดูดของโมเลกุลต่างชนิดกัน : แรงดึงดูดระหว่างโมเลกุลของน้ำกับโมเลกุลของดิน
admixtures

สารผสมเพิ่ม : สารอื่น ๆ ซึ่งเติมลงในส่วนผสมคอนกรีตเพื่อเพิ่มคุณสมบัติบางประการ เช่นความตึงน้ำ ความง่ายต่อการเท เป็นต้น
adsorption

การดูดซับ : การที่สารชนิดหนึ่งดูดซับโมเลกุลของสารอีกชนิดหนึ่งไว้ที่ผิวของอนุภาคของมันเท่านั้น
advance curve

กราฟน้ำคืบหน้า : คูล curve, advance
advance phase

ช่วงน้ำคืบหน้า : ช่วงระยะเวลาตั้งแต่เริ่มให้น้ำจนกระทั่งน้ำเคลื่อนตัวไปถึงท้ายแปลง
advance time

เวลาน้ำคืบหน้า : ดู advance phase

aeration

การเติมอากาศ :

1. การทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างอากาศกับของเหลว (น้ำ) โดยวิธีหนึ่งวิธีใด ดังนี้

ก. การฉีดหรือพ่นน้ำขึ้นสู่อากาศ

ข. การทำให้เกิดฟองอากาศผ่านเข้าไปในน้ำ

ค. การกวนน้ำเพื่อให้น้ำดูดซึมอากาศได้มากขึ้น

2. การเติมอากาศเข้าไปในช่องว่างใต้ผิวน้ำด้านล่างในขณะที่น้ำไหลผ่านสันฝาย เพื่อปรับสภาพความกดอากาศต่ำที่กระทำต่อผิวน้ำ

3. วิธีการลดผลกระทบเนื่องจากการกะเทาะของผิวน้ำ โดยการเติมอากาศเข้าไปใน ส่วนที่จะทำให้เกิดการเสียหายนั้น

aeration zone

เขตอ้อมอากาศ : ดู zone, aeration

aerial photograph

รูปถ่ายทางอากาศ : รูปถ่ายของพื้นผิวโลกซึ่งถ่ายด้วยกล้องที่นำไปในอากาศยานได้แก่ บอลลูน เครื่องบิน ยานอวกาศ เป็นต้น เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า air photograph

afflux

ระดับน้ำขึ้น : ความสูงของระดับน้ำที่ขึ้นขึ้นจากระดับน้ำปกติเนื่องจากมีสิ่งกีดขวางในลำน้ำ เช่น ฝาย หรือ สะพาน

aggregate

มวลรวม :

วัสดุ เช่น ทราย กรวด หรือหินย่อย ซึ่งใช้ผสมกับซีเมนต์หรือวัสดุเชื่อมประสานอื่น ๆ

กรวด ทราย หินย่อย ที่นำมาใช้เป็นวัสดุก่อสร้าง เช่น หินโรยทางรถไฟ

agricultural drainage

การระบายน้ำเพื่อการเกษตร : ดู drainage, agricultural

agriculture

เกษตรกรรม : กิจกรรมที่เกี่ยวกับการเพาะปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ประมง และการป่าไม้

agronomy

พืชศาสตร์ : สาขาหนึ่งของวิทยาศาสตร์ ซึ่งศึกษาในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติเกี่ยวกับพืชไร่ นา รวมถึงการใช้ดิน

air chamber

ห้องอากาศ : อุปกรณ์ช่วยลดแรงกระแทกที่เกิดจากน้ำภายในท่อ (water hammer) แบบหนึ่งมีลักษณะเป็นตัวถังบรรจุอากาศเข้ากับหลังท่อส่งน้ำ ทำหน้าที่ลดความรุนแรงเมื่อความดันเพิ่มขึ้นอย่างฉับพลัน
air inlet-relief valve

ลิ้นรับอากาศเข้า : ดู valve, air inlet-relief
air lift pump

เครื่องสูบน้ำแบบใช้ลมดัน : ดู pump, air lift
air photograph

รูปถ่ายทางอากาศ : ดู aerial photograph
air relief valve

ลิ้นระบายอากาศออก : ดู valve, air relief
air vent

ท่อระบายอากาศ : ส่วนประกอบของอาคารประเภทท่อ เพื่อไม่ให้เกิดสูญญากาศ หรือการเปลี่ยนแปลงของความดันในท่อมากเกินไป
alidade

บรรทัดเล็ง : บรรทัดสำหรับใช้เล็งแนวประกอบการสำรวจแผนที่ด้วยโต๊ะสำรวจ(plane table)
alkaline soil

ดินด่าง : ดู soil, alkaline
alkaline water

น้ำค้าง : น้ำซึ่งมีเปอร์เซ็นต์ของโซเดียมสูงแต่จะลดลงเมื่อรวมกับสารละลายเกลือ
alluvial cone

เนินตะกอนรูปกรวย : ดู soil, alluvial
alluvial fan

เนินตะกอนรูปพัด : ดู soil, alluvial
alluvial plain

ที่ราบตะกอนน้ำพา : ดู soil , alluvial
anabranh

ดินตะกอนคุ่มน้ำ : ดู soil, alluvial
anabranh

ลมน้ำแข็ง : ลมน้ำที่แยกจากลมน้ำใหญ่แล้วไหลมาบรรจบกับลมน้ำเดิมอีก เช่น แม่น้ำลพบุรี
anemometer

เครื่องวัดกระแสลม : เครื่องมือชนิดหนึ่งใช้วัดความเร็วของลม
aneroid barometer

เครื่องวัดความกดอากาศแบบดัดลับ : ดู barometer

angle of repose

มุมทรงตัว : มุมทรงตัวที่ชันมากที่สุด โดยปกติมุมเอียงจะอยู่ระหว่าง 33-37 องศา กับแนวนอนซึ่งไม่ทำให้ก้อนหิน ดิน ทราย หรือ ผิวน้ำเอียงของตลิ่งเลื่อนไหลลงมา

annual flood

ปริมาณน้ำสูงสุดประจำปี : ดู flood, annual

annual runoff

ปริมาณน้ำทั้งปี : ดู runoff, annual

antecedent rainfall

ปริมาณน้ำฝนที่ตกมาก่อนแล้ว : ดู rainfall, antecedent

anti-cyclone

แอนตี้ไซโคลน : ลมที่พัดหมุนเวียนออกจากเขตความกดอากาศสูงเคลื่อนที่ในบริเวณแคบ ๆ หรือลมที่เกิดจากบริเวณที่มีความกดอากาศสูงไปสู่บริเวณที่มีความกดอากาศต่ำ

applicaiton efficiency

ประสิทธิภาพการให้น้ำ : อัตราส่วนร้อยละ ของอัตราส่วนระหว่างปริมาณการใช้น้ำของพืชรวมทั้งการรั่วซึม ต่อปริมาณน้ำชลประทานทั้งหมดที่ต้องส่งให้จากท่อส่งน้ำเข้านา

appurtenant structures

อาคารประกอบ : อาคารที่สร้างประกอบกับฝายหรือเขื่อนระบายน้ำ ได้แก่ ประตู ระบายทราย ร่องระบายทราย กำแพงแบ่งน้ำ บันไดปลา ทางซุง ฯลฯ

apron

พื้นอาคารชลประทานด้านเหนือน้ำหรือท้ายน้ำ : แผ่นหรือพื้นที่บดน้ำเพื่อป้องกันการกัดเซาะ การรั่วซึมหรือแรงยกใต้ฐาน (uplift) ด้านเหนือน้ำหรือท้ายน้ำของอาคารชลประทาน

aquatic weed

วัชพืชน้ำ : วัชพืชที่อยู่ในแหล่งน้ำ ตามบ่อ คลองส่งน้ำ อ่างเก็บน้ำ แม่น้ำ เช่น ผักตบชวา สาหร่าย ฯลฯ

aqueduct

อาคารลำเลียงน้ำ : อาคารที่นำน้ำไป มีทั้งลักษณะอาคารปิดและเปิด เช่น ท่อ คลอง หรือรางน้ำ ฯลฯ เดิมเรียกว่าสะพานน้ำ

aquiclude

ชั้นหินซึมน้ำ : ชั้นหินที่มีคุณสมบัติดูดซับน้ำเข้าไปในตัวอย่างช้า ๆ เนื่องจากมีช่องว่างระหว่างเม็ดแร่เล็กมากทำให้เกิดมีแรงตึงผิวสูงจนน้ำไม่สามารถไหลซึมผ่านได้ง่าย ดังนั้นในบริเวณที่มีหินซึมน้ำจึงไม่เหมาะสำหรับเจาะบ่อนบาดาล ตัวอย่าง เช่น ชั้นหินดินดาน เป็นต้น

aquifer

ชั้นหินอุ้มน้ำ : ชั้นหินที่มีคุณสมบัติยอมให้น้ำซึมได้โดยง่ายเนื่องจากมีช่องว่างระหว่างเม็ดแร่ กว้างหรือมีโพรงหรือรอยแตก ต่อเนื่องกันจึงทำให้เก็บน้ำไว้ได้เป็นปริมาณมากจนกลายเป็นแหล่งน้ำบาดาล ชั้นหินนี้อยู่ในเขตอู่มน้ำ (zone of saturation) ตัวอย่าง ได้แก่ หินทราย หินปูน เป็นต้น

aquifer, confined

ชั้นหินอุ้มน้ำมีแรงดัน : แหล่งน้ำบาดาลที่อยู่ในระหว่างชั้นหินที่บีบน้ำที่วางทับอยู่ตอนบนและรองรับอยู่ข้างล่าง น้ำบาดาลที่อยู่ในชั้นหินนี้จะอยู่ภายใต้ความกดดันเนื่องจากน้ำหนักของชั้นหินที่ทับอยู่ตอนบน

aquifuge

ชั้นหินกั้นน้ำ : ชั้นหินที่มีคุณสมบัติไม่ยอมให้น้ำซึมผ่านได้ เนื่องจากไม่มีช่องว่างที่ต่อเนื่องกันตัวอย่างชั้นหินกั้นน้ำ ได้แก่ หินแกรนิต เป็นต้น

arable land

ที่ดินที่สามารถทำการเพาะปลูกได้ : ดิน land, arable

arch dam

เขื่อนโค้ง : ดิน dam, arch

area, borrow

บ่ออ้อมดิน : พื้นที่ที่เป็นแหล่งวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างอาคารชลประทาน วัสดุส่วนใหญ่เป็นดิน

area, catchment

พื้นที่ลุ่มน้ำ :

1. พื้นที่ซึ่งเมื่อฝนตกลงมาแล้ว น้ำจะไหลรวมกันลงสู่แม่น้ำ ทะเลสาบ หรืออ่างเก็บน้ำนั้นๆ
2. พื้นที่ที่มีผิวลาดชัน ซึ่งจะระบายน้ำจากเส้นสันปันน้ำ (divide) ไหลลงสู่ที่ระบายน้ำ (drainage basin) ตั้งแต่สองแห่งหรือมากกว่าขึ้นไป
3. พื้นที่ที่มีการล้อมรอบตัวเองด้วยสันปันน้ำ
4. พื้นที่เหนือจุด ๆ หนึ่งบนลำธารที่มีการระบายน้ำผ่านจุดนั้น

area, commanded

พื้นที่ชลประทานที่สามารถส่งน้ำได้ : ดิน area, irrigable

area, conservatin

พื้นที่เก็บกักน้ำ : พื้นที่เก็บกักน้ำเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูก

area, cultivated

พื้นที่เพาะปลูก : ที่ดินที่บุกเบิกใช้ทำการเพาะปลูกเป็นประจำอยู่แล้ว แต่บางปีอาจไม่ได้ทำการเพาะปลูก

area, drainage

พื้นที่ลุ่มน้ำ : ดู area, catchment
area, irrigable

พื้นที่ชลประทานที่สามารถส่งน้ำได้ : พื้นที่ดินซึ่งใช้ปลูกพืชในเขตโครงการซึ่งจะส่งน้ำชลประทานไปถึงได้
area, irrigated

พื้นที่ที่ได้รับน้ำชลประทาน : พื้นที่ดินภายในเขตโครงการที่มีการก่อสร้างอาคารชลประทานต่าง ๆ เสร็จเรียบร้อยแล้วและส่งน้ำไป
ให้พื้นที่เพาะปลูกบริเวณนั้นแล้ว
area, non-irrigable

พื้นที่ที่ไม่สามารถได้น้ำชลประทาน : พื้นที่ของโครงการส่วนที่ไม่สามารถส่งน้ำชลประทานให้ได้และส่วนที่ไม่สามารถทำการ
เพาะปลูกได้
area, non-irrigated

พื้นที่ที่ยังไม่ได้รับน้ำชลประทาน : พื้นที่โครงการส่วนที่ยังไม่สามารถส่งน้ำชลประทานให้ได้ อาจเนื่องมาจากยังก่อสร้างอาคาร
ชลประทานหรือระบบส่งน้ำในส่วนนั้นไม่เสร็จ
area, project

พื้นที่โครงการ : เนื้อที่ดินทั้งหมดภายในเขตโครงการนั้น เป็นเนื้อที่เต็ม 100% คือ พื้นที่ชลประทานรวมกับที่ลุ่ม หนอง บึง ลำน้ำ
ลำคลอง ถนนที่อยู่อาศัยประชาชน ฯลฯ
area, watershed

พื้นที่ลุ่มน้ำ : ดู area, catchment
area, gross irrigable

พื้นที่ชลประทานทั้งหมดในโครงการ ที่ไม่รวมพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมกับการจัดระบบชลประทานด้วยเหตุผลต่าง ๆ เช่น ดินไม่เหมาะ
กับการเพาะปลูกหรือเป็นพื้นที่สูงเกินไป ไม่สามารถส่งน้ำด้วยวิธี gravity ได้ และไม่คุ้มค่าลงทุนหากจะใช้วิธีสูบน้ำเป็นต้น
area-capacity curve

โค้งพื้นที่-ความจุ : ดู curve, area-capacity
artesian basin

แอ่งน้ำบาดาลมีแรงดัน : แอ่งที่ราบระหว่างเขา ที่มีชั้นหินอุ้มน้ำมีแรงดัน (confined aquifer) รองรับอยู่ อาจมีชั้นเดียวหรือหลาย
ชั้นก็ได้ ตอนขอบแอ่ง ประกอบด้วย ชั้นทรายหรือชั้นหินทราย อันเป็นทางให้น้ำฝนไหลซึมลงไปเก็บกักอยู่ เมื่อเจาะบ่อบาดาลจนถึง
ชั้นหินอุ้มน้ำในแอ่งน้ำนั้นน้ำในบ่อจะพุ่งขึ้นถึงระดับแรงดันน้ำ (piezometric surface) ซึ่งระดับน้ำอาจจะอยู่ภายในบ่อเหนือชั้น
หินอุ้มน้ำหรือพุ่งขึ้นมาเหนือปากบ่อก็ได้
artesian water

น้ำบาดาลมีแรงดัน : น้ำบาดาลที่มีแรงดันพอที่จะดันขึ้นมาเหนือพื้นดิน หรือขึ้นมาถึง ระดับหนึ่งซึ่งจะพบได้โดยการขุดบ่อ
artesian well

บ่อน้ำบาดาลมีแรงดัน : บ่อที่เจาะลงไปถึงชั้นหินอุ้มน้ำและเป็นช่องทางให้น้ำบาดาลทะลักตัวสูงขึ้นมาในบ่อ โดยมีระดับน้ำสูงกว่า
ชั้นน้ำบาดาลแต่ไม่จำเป็นต้องสูงจนน้ำบาดาลไหลออกจากปากบ่อที่ผิวดินก็ได้ ถ้ามีแรงดันสูงจนทำให้น้ำไหลออกจากปากบ่อ
เรียกว่า บ่อน้ำพุ(flowing well)

asphalt concrete

แอสฟัลท์คอนกรีต : วัสดุผสมระหว่างมวลรวม (aggregate) กับยางแอสฟัลท์โดยนำมาคลุกเคล้าให้เป็นเนื้อเดียวกันก่อนที่จะ
นำไปใช้งาน เช่น ใช้ทำผิวจราจร

atmospheric pressure

ความดันบรรยากาศ : ดู pressure, atmospheric

Atterberg's limits

เป็นวิธีการทดสอบหาคุณสมบัติของดิน เพื่อจำแนกประเภทของดิน เช่น การทดสอบหาค่า Liquid Limit และ Plastic Limit
ของดิน เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติความเหนียวของดิน

auger

สว่านเจาะดิน : หัวเจาะสว่านเป็นส่วนประกอบของเครื่องเจาะสำรวจดิน

automatic gate

บานบังคับน้ำอัตโนมัติ : ดู gate, automatic

auxiliary spillway

ทางระบายน้ำล้นฉุกเฉิน : ดู spillway, emergency

available soil moisture

น้ำที่พืชนำไปใช้ได้ : ดู water, available

available water

น้ำที่พืชนำไปใช้ได้ : ดู water, available

axial flow pump

ดู pump, axial flow

axial flow turbine

เครื่องกั้นน้ำชนิดหนึ่งที่มีการไหลของน้ำมีทิศทางขนานกับแกนหมุนของเครื่อง ซึ่งมีทั้งแบบใบพัดติดอยู่กับที่หรือเคลื่อนที่ได้
azimuth

มุมอะซิมุม : มุมระหว่างเส้นเมริเดียนกับเส้นเส็ง นับจากเส้นเมริเดียนไปตามเข็มนาฬิกา

backfill

กลบแต่ง :

1. ดินหรือวัสดุอื่น ๆ ที่ใช้ถมบดอัดแน่นหลังอาคารชล-ประทาน ต่าง ๆ

2. การถมแทนที่วัสดุที่ถูกขุดขึ้นมา

backhoe

รถขุดดินชนิดหนึ่ง : รถขุดที่มีแขนขุดอยู่ด้านหลัง เวลาทำงานจะขุดเข้าหาตัวเครื่องจักร

backslope

ลาดหลังเขา : ลาดด้านหลังเขาตรงข้ามกับหน้าผา

backwater

น้ำท่วม : น้ำที่ยกตัวสูงขึ้น เนื่องจากมีสิ่งกีดขวางลำน้ำ เช่น เขื่อน ฝาย หรือประตูระบายน้ำ

baffle

แผงลดความเร็วกระแสน้ำ : ส่วนประกอบของอาคารสลายพลังน้ำแบบหนึ่ง ทำหน้าที่ปะทะน้ำ เพื่อลดความเร็วของกระแสน้ำ

baffle pier

พินตะเข้ : ส่วนประกอบของอาคารสลายพลังน้ำแบบหนึ่ง

bank

ตลิ่ง : พื้นที่ติดกับแม่น้ำ คลอง ลำธาร ริมฝั่งของร่องน้ำจะเรียกเป็นฝั่งซ้ายหรือฝั่งขวาได้ โดยการหันหน้าไปทางทิศทางที่น้ำไหล

bank protection

การป้องกันตลิ่ง : การป้องกันการตลิ่งลำน้ำหรือลาดด้านข้างของคันดินตลอดลำน้ำ เนื่องจากการกัดเซาะที่เกิดจากการไหลของกระแสน้ำ คลื่น น้ำฝน เป็นต้น

bar

บาร์ : ความหมายในทางอุทกนิยมนิยามไว้ ใช้เป็นหน่วยวัดความกดอากาศ 1 บาร์มีค่าเท่ากับ 10 ล้านดาไนน์ (dyne) ต่อ 1 ตารางเซนติเมตร หรือเท่ากับ 1,000 มิลลิบาร์ ซึ่งเท่ากับ 750.076 มม. (29.53 นิ้ว) เมื่ออุณหภูมิ 0 องศาเซลเซียสที่ละติจูด 45 องศา
สันดอน:เนินที่เกิดจากกระแสน้ำพัดพาตะกอนมาตกจมจนเกิดเป็นสันในบริเวณปากแม่น้ำหรือชายฝั่งทะเล

barometer

เครื่องวัดความกดอากาศ : เครื่องวัดความกดอากาศที่ใช้กันทั่วไปในทางอุทกนิยมนิยามไว้มีอยู่ 2 ชนิด คือ เครื่องวัดความกดอากาศแบบปรอท (mercury barometer) กับเครื่องวัดความกดอากาศแบบดัลป์ (aneroid barometer)

barrage

เขื่อนทดน้ำหรือเขื่อนระบายน้ำ : ดู dam, diversion

base flow

1. น้ำที่ไหลในลำน้ำเกิดจากการไหลซึมออกมาของน้ำใต้ดิน ส่วนมากเกิดในช่วงฤดูแล้ง เป็น ground water runoff

2. ปริมาณน้ำเดิมที่ไหลอยู่ในลำน้ำก่อนเกิดน้ำท่า

base line

เส้นฐาน : เป็นเส้นสำหรับขีด โยงเพื่อใช้เป็นหลักอ้างอิงและสอบเทียบในงานสำรวจต่าง ๆ

basin method

การให้น้ำแบบท่วมเป็นแปลง : วิธีการให้น้ำชนิดหนึ่ง โดยให้น้ำท่วมขังในแปลงเพาะปลูกพืชที่กั้นล้อมด้วยคันดินเป็นแปลงเล็ก ๆ

basket

กระช : กระชบรรจุภายในด้วยหิน กรวด สำหรับนำไปสร้างฝายชั่วคราวหรือนำไปลาดลาดตลิ่งเพื่อป้องกันการกัดเซาะ

bed load

ตะกอนท้องน้ำ : คู load, bed

bedding

ชั้นรองพื้น : ชั้นกรวดผสมทรายรองพื้นใต้หินเรียงหรือหินทิ้ง

bench flume

สะพานน้ำราบ : สะพานน้ำชนิดวางบนพื้นคู flume, bench

bench mark

หมุดหลักฐาน : วัตถุถาวรที่มีอยู่ตามธรรมชาติหรือที่สร้างขึ้นเป็นเครื่องหมายแสดงระดับและพิกัดในงานสำรวจภูมิประเทศ

bench mark, temporary

หมุดหลักฐานชั่วคราว

bentonite

เบนโทไนท์ : สารผสมประกอบด้วยแร่ดินเหนียวชนิด montmorillonite เป็นหลักและส่วนของวัสดุอื่น ๆ เช่น แร่เฟลด์สปาร์ ยิปซัม แคลเซียมคาร์บอเนต ควอตซ์ (แร่หินเขียวหูนูมาน) และอื่น ๆ ใช้ผสมกับดินหรือคอนกรีตในการสร้างเขื่อนหรือคลอง เพื่อป้องกันการรั่วซึม หรือใช้ผสมกับน้ำเพื่อช่วยหล่อเลี้ยงหัวเจาะ ป้องกันการพังของบ่อ และพวยสารตัวอย่าง พวกเศษดินหรือหิน ในการเจาะบ่อน้ำบาดาล หรือเจาะบ่อน้ำมัน

berm

ชานคลอง : ระยะราบจากขอบตลิ่งถึงชายลาดตลิ่งอีกชั้นหนึ่ง

bit

หัวเจาะ : ส่วนประกอบที่อยู่ปลายก้านเจาะ ทำหน้าที่เจาะดินหรือหิน

blanket

วัสดุทึบน้ำที่ปูลาดทับผิวหน้าของวัสดุที่น้ำซึมผ่านได้

blanket, clay

การปูลาดด้วยดินเหนียวซึ่งเป็นวัสดุทึบน้ำทางด้านเหนือน้ำของอาคารชลประทานในแนวราบเพื่อเพิ่มทางเดินของน้ำใต้ฐานรากและลดแรงดันน้ำ เป็นการป้องกันอันตรายจากการไหลของน้ำ ใต้ฐานอาคาร

blanket, upstream

วัสดุทึบน้ำที่ปูลาดทับผิวหน้าของเขื่อนดินด้านเหนือน้ำ เพื่อเพิ่มความต้านทานในการขอมให้น้ำซึมผ่านตัวเขื่อน

blowoff

คู valve, blowoff

blowoff valve

ประตูละบายตะกอน : คู valve, blowoff

boring

การเจาะ : การเจาะดินหรือหินให้เกิดหลุม มีลักษณะทรงกระบอกได้ผิวดินหรือหินด้วยเครื่องเจาะแบบต่าง ๆ

boring log

ตารางบันทึกข้อมูลการเจาะ : ตารางซึ่งบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ของการเจาะสำรวจดินและหิน

borrow area

บ่อขุดดิน : ดู area, borrow

borrow pit

หลุมขุดดิน : หลุมที่ขุดเอาดินไปทำเป็นคันคลอง หรือถนน

bottom width

ความกว้างพื้นคลอง

bracing

แกงแนง, ค้ำยัน : ส่วนที่ใช้ในการค้ำยันอากาศหรือโครงสร้างให้แข็งแรง

brackish water

น้ำกร่อย

branch canal

คลองแยก : ดู canal, branch

breaching dike

คันดินที่ยอมให้พังก่อนอาคารอื่น

broad-crested weir

ฝายสันกว้าง : ดู weir, broad-crested

broken-back transition

ดู transition, broken-back

bulk head

แผงเหล็กกั้นน้ำ : เป็นแผงเหล็กใช้ปิดกั้นน้ำชั่วคราวติดตั้งอยู่บริเวณหัวต่อท่อ

bulldozer

รถดันดิน : รถแทรกเตอร์ชนิดหนึ่งที่มีใบมีดสำหรับดันดินอยู่หน้ารถ

butterfly valve

บานระบายทางปลา : ดู valve, butterfly

bypass channel

ช่องลัด : ช่องลัดที่นำน้ำไหลลงสู่ด้านท้ายน้ำ

cadastral survey

การรังวัด : การสำรวจกรรมสิทธิ์ที่ดินเพื่อกำหนดขอบเขต

calibration

การปรับเทียบ : การปรับมาตรฐานต่าง ๆ เช่น การเปรียบเทียบเครื่องมือ ชั่ง ตวง วัด หรือการหาค่าสัมประสิทธิ์ของอาคารชลประทาน หรือแบบจำลองทางคณิตศาสตร์

canal

คลอง : ทางน้ำที่สร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ใช้ในการส่งน้ำ ระบายน้ำ และคมนาคม

canal, branch

คลองแยก : คลองที่แยกออกจากคลองสายใหญ่เพื่อรับน้ำไปสู่พื้นที่โครงการ เช่น คลองรฟพัฒนาแยกใต้และแยกตก

canal, distributary

คลองซอย : คลองที่แยกออกจากคลองส่งน้ำสายใหญ่หรือคลองแยก เพื่อรับน้ำไปส่งให้แก่พื้นที่เพาะปลูกโดยตรง หรือส่งให้คลองแยกซอย (tertiary canal) เรียกอีกอย่างว่า secondary canal

canal, erath

คลองดิน : คลองที่เกิดจากการขุดหรือถมดินให้เป็นรูปคลอง

canal, inundation

คลองรับน้ำนอง : คลองซึ่งทำหน้าที่รับน้ำจากแม่น้ำเมื่อระดับน้ำในแม่น้ำขึ้นสูงถึงระดับที่ยอมให้น้ำเข้าคลองได้ อาจจะมีหรือไม่มีอาคารบังคับน้ำปากคลองก็ได้

canal, irrigation

คลองชลประทาน : คลองซึ่งทำหน้าที่นำน้ำจากแหล่งน้ำไปส่งให้กับพื้นที่เพื่อการชลประทานประกอบไปด้วย คลองสายใหญ่ คลองซอย คลองแยกซอย และคูน้ำ

canal, lateral

คลองซอย : คู canal, distributary

canal, lined

คลองลาด : คลองที่ขุดดินหรือถมดินให้เป็นรูปคลอง แล้วลาดผิวคลองด้วยวัสดุต่าง ๆ เพื่อป้องกันการรั่วซึม หรือรักษาสภาพคลองให้มั่นคง

canal, main

คลองส่งน้ำสายใหญ่ : คลองที่ขุดแยกจากแม่น้ำหรือห้วยงาน เพื่อรับน้ำเข้าไปในเขตโครงการชลประทานโดยไม่ทำหน้าที่ส่งน้ำให้แก่พื้นที่เพาะปลูก ซึ่งอยู่ข้างคลองโดยตรง นอกจากบางแห่งซึ่งจำเป็นเท่านั้น

canal, primary

คลองส่งน้ำสายใหญ่ : คู canal, main

canal, quaternary

คูส่งน้ำ : คูน้ำที่รับน้ำจากคลองแยกซอย (tertiary canal) เพื่อส่งเข้าแปลงเพาะปลูก หรือส่งให้ระบบส่งน้ำในแปลงนา

canal, secondary

คลองซอย : ดู canal, distributary canal, sub-distributary

คลองแยกซอย : ดู canal, tertiary canal, sub-lateral

คลองแยกซอย : ดู canal, tertiary canal, tertiary

คลองแยกซอย : คลองที่รับน้ำจากคลองซอย (distributary canal) ไปส่งให้พื้นที่เพาะปลูกหรือส่งให้คูส่งน้ำ (quaternary canal) กรมชลประทานนิยมเรียกคูน้ำ capacity curve

โค้งความจุ : ดู curve, capacity capillary water

น้ำคูคซึม : ดู water, capillary capillary zone

เขตน้ำคูคซึม : ดู zone, capillary casing

ท้องกรู : ท่อที่ใช้กับงานเจาะสำรวจดินหรือหินเพื่อป้องกันไม่ให้หลุมเจาะพัง catchment area

พื้นที่ลุ่มน้ำ : ดู area, catchment cattle ramps

ทางสัตว์ข้าม : ทางที่กำหนดไว้ให้สัตว์เดินข้ามคลองส่งน้ำ cavitation

การเกิดโพรง : การที่ผิวของวัสดุที่รองรับการไหลของของเหลวเกิดเป็นโพรง อันเนื่องมาจากการไหลนั้นก่อให้เกิดความดันที่ต่ำกว่าบรรยากาศอย่างมาก centralization

การควบคุมอาคารชลประทานจากศูนย์สั่งการ centrifugal pump

เครื่องสูบน้ำแบบหอยโข่ง : ดู pump, centrifugal chak

แฉกส่งน้ำ : พื้นที่รับน้ำจากท่อส่งน้ำเข้านาหนึ่งแห่ง chamfer

ลบบวม : การลบบวมของอาคารคอนกรีตเพื่อป้องกันการแตกหักหรือบิ่น

channel storage

ปริมาณน้ำเก็บกักในลำน้ำ

check

อาคารอัดน้ำหรืออาคารทดน้ำ : อาคารที่สร้างขึ้นในคลองส่งน้ำเพื่อยกระดับน้ำ

check drop

อาคารน้ำตกอัดน้ำหรือทดน้ำ : ดู drop, check

check gate

บานอัดน้ำหรือทดน้ำในคูส่งน้ำ

check regulator

อาคารท่อน้ำกลางคลอง

chimney drain

ทางระบายน้ำในแนวตั้ง : ดู drain, chimney

chute

รางเท : รางน้ำที่สร้างขึ้นเพื่อนำน้ำจากระดับสูงไหลตามลาดเทไปสู่ระดับต่ำ

chute blocks

แท่งคอนกรีตที่ติดกับพื้นตรงปลายสุดของรางเทในอาคารสลายพลังน้ำ

cipolletti weir

ฝายสี่เหลี่ยมคางหมู : ดู weir, trapezoidal

clay blanket

ดู blanket, clay

clay loam

ดินร่วนเหนียว

closure dam

ทำนบดินปิดกั้นลำน้ำเดิม : ดู dam, closure

coffer dam

ทำนบชั่วคราว : ดู dam, coffer

cohesive force

แรงดึงดูดของโมเลกุลชนิดเดียวกัน

collector drain

คลองระบายน้ำสายชอย : ดู drain, collector

common irrigator

นายตรวจนา

concrete curing

การบ่มคอนกรีต : การป้องกันผิวคอนกรีตที่สัมผัสกับอากาศ และ โดนแสงแดดเผา โดยการบ่มด้วยวิธีการที่เหมาะสม (การบ่มด้วยน้ำหรือการบ่มด้วยน้ำยาบ่มคอนกรีต) เพื่อให้คอนกรีตที่มีคุณภาพดีมีความแข็งแรงตามที่กำหนด และป้องกันมิให้ผิวหน้าของคอนกรีตแตกร้าว

confined aquifer

ชั้นหินอุ้มน้ำมีแรงดัน : ดู aquifer, confined

constant head orifice

อาคารชนิดความต่างระดับน้ำคงที่ : โดยทั่วไปเรียก อาคารวัดน้ำแบบ CHO เป็นอาคารที่ใช้บังคับน้ำเข้าคลองส่งน้ำสายซอยหรือคูส่งน้ำ ประกอบด้วยบาน 2 บาน บานด้านหน้าเรียก orifice gate บานด้านหลังเรียก turnout gate ใช้เป็นบานควบคุมน้ำเพื่อให้ความแตกต่างของระดับน้ำคงที่

construction joint

รอยต่อก่อสร้าง : ดู joint, construcion

consumptive use

ปริมาณการใช้น้ำของพืช : ปริมาณน้ำที่พืชต้องการใช้ในการเจริญเติบโต รวมทั้งการระเหยในแปลงด้วย บางครั้งเรียก การคายระเหยน้ำของพืช

continuous flow irrigation

การส่งน้ำแบบตลอดเวลา

contour interval

ขนาดชั้นความสูง : ความแตกต่างระดับระหว่างเส้นความสูงในแผนที่ภูมิประเทศ

contour map

แผนที่แสดงเส้นชั้นความสูง

contraction joint

รอยต่อเพื่อการหดตัว : ดู joint, contraction

control section

รูปตัดควบคุม : รูปตัดของการไหลของน้ำ ทั้งในทางน้ำธรรมชาติหรือที่สร้างขึ้นซึ่งมีลักษณะคงที่ ใช้ในการตรวจวัดปริมาณน้ำไหลผ่าน

control volume

การควบคุมปริมาณน้ำในแต่ละช่วงของคลอง

convection rain

ฝนเกิดจากมวลอากาศร้อน : ดู rain, convection

conveyance efficiency

ประสิทธิภาพการส่งน้ำ : อัตราส่วนร้อยละของอัตราส่วนระหว่าง ปริมาณน้ำตรงจุดที่แจกจ่ายน้ำต่อปริมาณน้ำที่ส่งมาทั้งหมดจากต้นน้ำ

conveyance losses

การสูญเสียน้ำตามทาง จากแหล่งน้ำไปยังจุดที่ต้องการ

conveyance structures

อาคารในระบบส่งน้ำ : อาคารในระบบส่งน้ำ ซึ่งนำน้ำไปแจกจ่ายให้พื้นที่เพาะปลูก

core

แกนเขื่อน : แกนเขื่อนซึ่งอาจทำด้วย ดินเหนียวอัดแน่น คอนกรีต ยางแอสฟัลต์ เพื่อลดการไหลซึมของน้ำผ่านตัวเขื่อน

corrugation irrigation

การให้น้ำแบบร่องคูเล็ก : คู irrigation, corrugation

creep

การไหลของน้ำซึมผ่านข้างใต้หรือรอบอาคารที่สร้างอยู่บนฐานรากที่น้ำซึมผ่านได้ คู piping ประกอบ

creep length

ความยาวที่วัดได้ตามทางเดินของน้ำ

creep length, weighted

ระยะทางเดินของน้ำ : ระยะทางเดินของน้ำที่ลอดข้างใต้หรือทางด้านข้างของตัวอาคาร ซึ่งได้จากการคำนวณ โดยให้ความสำคัญของทางเดินในแนวตั้งและแนวราบที่แตกต่างกัน เช่น ในทฤษฎีของ Lane ทางเดินในแนวราบจะได้เพียง 1 ใน 3 ของความยาวจริง และใช้ความยาวจริงของทางเดินในแนวตั้ง เป็นต้น

creep ratio

อัตราส่วนระหว่างทางเดินของน้ำกับความแตกต่างของระดับเหนือน้ำและท้ายน้ำ

creep ration, weighted

อัตราส่วนระหว่าง weighted creep length กับความแตกต่างระหว่างระดับน้ำด้านเหนือน้ำและท้ายน้ำของอาคารชลศาสตร์

creep, vertical

การไหลซึมของน้ำรอบ ๆ อาคารในแนวตั้งหรือมีความลาดมากกว่า 45 องศา

crest length

ความยาวของสัน (เขื่อนหรือฝาย)

critical depth

ความลึกวิกฤต : ความลึกของทางน้ำเปิดที่ให้พลังงานทั้งหมดน้อยที่สุดเมื่อมีน้ำไหลผ่านเข้าไปในอัตราที่กำหนด

crop diversification

การกระจายการผลิตพืช : คู diversification crop

crop requirement

ความต้องการใช้น้ำของพืช : ความต้องการใช้น้ำชลประทาน ของพืช

cropped land

ที่ดินปลูกพืช : ที่ดินที่ใช้ทำการเพาะปลูกจริงในปีที่รายงาน

cropping calender

ปฏิทินการปลูกพืช : การแสดงกำหนดเวลาการเพาะปลูก ซึ่งทำให้ทราบว่าเดือนไหนควรปลูกอะไร ตลอดจนจะเก็บเกี่ยวเมื่อใด

cropping intensity

ความหนาแน่นของการปลูกพืช : ความถี่ของการใช้พื้นที่เพื่อการเพาะปลูกในรอบปี โดยจะแสดงให้ทราบเป็นตัวเลข ถ้ามีการปลูกพืชเต็มพื้นที่เพียงครั้งเดียวในรอบปี cropping intensity ในรอบปีนั้นจะเท่ากับ 100

cropping pattern

แผนการปลูกพืช : แผนการปลูกพืชในรอบแต่ละปี ในพื้นที่ที่กำหนด

cross regulator

อาคารบังคับน้ำในคลอง : อาคารที่สร้างขวางทางน้ำในบริเวณจุดที่ต้องการควบคุมระดับน้ำ

culvert

ท่อลอด : อาคารซึ่งสร้างลอดถนนหรือทางรถไฟ หรือคลองส่งน้ำ เป็นท่อคอนกรีตกลมหรือสี่เหลี่ยมก็ได้

current meter

เครื่องมือสำหรับวัดความเร็วของกระแสน้ำ

curve, advance

กราฟน้ำล้นหน้า : กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเวลานับจากเริ่มต้นให้น้ำ (แกน Y) กับระยะทางที่น้ำไหลไปถึงจุดต่าง ๆ นับจากหัวแปลง (แกน X)

curve, area-capacity

โค้งพื้นที่-ความจุ : เส้นโค้งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ผิวน้ำและปริมาตรของน้ำ

curve, backwater

เส้นโค้งน้ำท่วม : เส้นแสดงความลาดเทของผิวน้ำท่วม

curve, capacity

โค้งความจุ : โค้งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความจุของอ่างเก็บน้ำกับระดับน้ำ

curve, depth-area

เส้นโค้งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความลึกเฉลี่ยของฝนกับพื้นที่ที่ฝนตก เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า rainfall intensity-area curve

curve, depth-duration

เส้นโค้งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างช่วงเวลาที่ฝนตกกับความลึกของน้ำฝน เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า rainfall intensity-duration curve

curve, double mass

ค่าความสัมพันธ์สะสม : ค่าความสัมพันธ์ระหว่างค่าสะสมของตัวแปรค่าหนึ่งกับค่าสะสมของตัวแปรอีกค่าหนึ่ง

cut-throat flume

รางน้ำแบบไม่มีคอก : คู flume, cut-throat
cutoff

ช่องลัด : การขุดทางลัดที่ค้ำน้ำ เพื่อลดระยะทางการไหลของน้ำ
cutoff trench

ร่องแกนใต้ฐานเขื่อนที่ขุดขึ้นแล้วใส่วัสดุทับน้ำแทน เพื่อลดการซึมผ่านของน้ำใต้เขื่อน
cutoff wall

กำแพงล้าง : คู wall, cutoff
cyclone

ไซโคลน : ลักษณะการถ่วงเทของลมรอบ ๆ ศูนย์กลางความกดอากาศต่ำไปตามแนวปะทะของอากาศตามแนวราบและในที่ซึ่งมี
อากาศไหลขึ้นลงซึ่งทำให้เกิดเมฆและพายุฝน หรือพายุหมุนที่มีความเร็วบริเวณรอบศูนย์กลางมากกว่า 75 ไมล์ต่อชั่วโมง
cyclonic rain

ฝนเกิดจากพายุหมุน : คู rain, cyclonic

daily flood peak

ปริมาณน้ำหลากสูงสุดรายวัน
dam

1. ทำนบ : อาคารที่สร้างขึ้นเพื่อปิดกั้นทางน้ำมิให้ไหลผ่านหรือไหลข้ามอาคารไปได้
2. เขื่อน : สิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นขวางทางน้ำไหลในระหว่างช่องเขา เมื่อน้ำไม่สามารถไหลลงสู่พื้นที่ต่ำได้ ก็จะรวมตัวเป็นอ่างน้ำขึ้น
dam, arch

เขื่อนโค้ง : เขื่อนคอนกรีตหรือหินที่มีกำแพงด้านเหนือน้ำโค้ง เพื่อเพิ่มการต้านทานแรงดันของน้ำ โดยออกแบบให้ใช้น้ำหนักถ่วง
ของตัวเขื่อนและแรงลัพท์กระทำต่อฐาน
dam, closure

ทำนบดินปิดกั้นลำน้ำเดิม : อาคารที่สร้างขึ้นเพื่อปิดกั้นทางน้ำเดิมเพื่อเปลี่ยนทางเดินของน้ำให้ไหลผ่านอาคารชลประทานที่สร้าง
ขึ้นใหม่
dam, coffer

ทำนบชั่วคราว : อาคารที่สร้างขึ้นเพื่อปิดกั้นทางน้ำเป็นการชั่วคราว
dam, detention

เขื่อนชะลอน้ำเพื่อบรรเทาอุทกภัย
dam, diversion

เขื่อนทดน้ำ : อาคารที่สร้างขึ้นขวางลำน้ำ มีบานควบคุมสำหรับยกระดับน้ำให้สูงขึ้น เพื่อผันน้ำเข้าคลองส่งน้ำ หรือ เพื่อควบคุมน้ำ
ให้อยู่ในระดับที่ต้องการ
dam, earth

เขื่อนดิน : เขื่อนที่ก่อสร้างด้วยดินจากแหล่งอื่น นำมาบดอัดแน่นเป็นตัวเขื่อนเรียกอีกอย่างว่า earthfill dam dam, gravity

เขื่อนกั้นน้ำที่ก่อสร้างจากวัสดุที่มีน้ำหนักมาก เช่น คอนกรีต เพื่อให้สามารถต้านทานแรงดันของน้ำได้ ด้วยน้ำหนักของตัวเขื่อนเอง หากตัวเขื่อนมีรูปร่างโค้งไปทางด้านเหนือน้ำ ในลักษณะอาร์ค จะเรียกว่า gravity arch dam dam, impounding

เขื่อนเก็บกักน้ำ : อาคารที่สร้างขึ้นเพื่อเก็บกักน้ำเอาไว้ใช้ประโยชน์เพื่อการชลประทาน การ ป้องกันอุทกภัย และ สาธารณูปโภค dam, rockfill

เขื่อนหินทิ้ง : เขื่อนที่ก่อสร้างด้วยหินอัดแน่นเป็นส่วนใหญ่ โดยมีปริมาณมากกว่า 50% ของวัสดุถมทั้งหมด และใช้วัสดุอื่นเป็นส่วนที่บิบน้ำ dead storage

ความจุที่ไม่ใช้งาน : คู storage, dead deep percolation

การซึมลึก : การไหลซึมของน้ำในดินที่ลึกเลยเขตรากพืช deep well

บ่อน้ำลึก : บ่อน้ำบาดาลซึ่งได้รับน้ำจากชั้นหินอุ้มน้ำใต้ดิน deep well pump

คู pump, deep well demonstration farm

ไร่นาสวนหิน : ไร่นาที่รัฐหรือเกษตรกรเป็นเจ้าของจัดทำด้วยหลักการบางอย่าง อันมีผลแตกต่างจากไร่นาอื่น ๆ ในบริเวณเดียวกัน เพื่อให้เกษตรกรในแถบนั้น ได้เห็นตัวอย่างที่เป็นของจริง depression

1. แอ่ง : พื้นที่ซึ่งมีผิวหน้าต่ำกว่าบริเวณใกล้เคียง

2. พายุดีเปรสชัน : บริเวณที่มีความกดอากาศต่ำ มีลมพัดเวียนเข้าหาศูนย์กลางคล้ายวงกังหันพัดทวนเข็มนาฬิกาทางขั้วโลกเหนือ และพัดตามเข็มนาฬิกาทางขั้วโลกใต้ จัดเป็นพายุที่มีกำลังอ่อน ความเร็วลมสูงสุดใกล้บริเวณศูนย์กลางไม่เกิน 61 กม.ต่อชั่วโมง depression storage

ความจุของแอ่งน้ำ : คู storage, depression depth of runoff

ความลึกของน้ำท่า : ปริมาณน้ำท่าที่แสดงหน่วยเป็นความลึก หาได้จากปริมาณน้ำท่าทั้งหมดในลุ่มน้ำ หารด้วยพื้นที่ลุ่มน้ำ มีหน่วยเป็น มม. desiltation

การขุดลอกตะกอน desiltation, manual

การขุดลอกตะกอน โดยใช้แรงคน
desiltation, mechanized

การขุดลอกตะกอน โดยใช้เครื่องจักร
detention storage

แอ่งเก็บน้ำชั่วคราว : คู storage, detention
diagonal weir

ฝายสันยาวทะแยงมุม : คู weir diagonal
diaphragm wall

คู wall, diaphragm
dike

คันกั้นน้ำ : คันดินซึ่งสร้างขึ้นเป็นแนวไปตามทางน้ำ เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำบ่าเข้าไปท่วมพื้นที่
dike, breaching

คันดินที่ยอมให้พังก่อนอาคารอื่น
direct runoff

น้ำท่า : น้ำที่ไหลลงสู่แม่น้ำลำธารทันทีหลังฝนตก
discharge

อัตราการไหลของน้ำ : ปริมาณน้ำที่ไหลผ่านพื้นที่หน้าตัดหนึ่งที่กำหนดของทางน้ำในหนึ่ง หน่วยเวลา เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า rate of flow
discharge carrier

ทางชักน้ำ : ส่วนรับน้ำของทางระบายน้ำล้นจากทางเข้า เข้าไปสู่จุดที่ต้องการทิ้งน้ำ
discharge hydrograph

กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำกับเวลา
discharge, average mean monthly

ปริมาณน้ำเฉลี่ยรายเดือนของเดือนใดเดือนหนึ่ง โดยได้มาจากค่าเฉลี่ยของปีที่ต่อเนื่องกันหลาย ๆ ปี
dispersive soil

ดินกระจายตัว : ดินซึ่งประกอบด้วยอนุภาคดินเหนียว ซึ่งเมื่อถูกกับน้ำแล้วกระจายตัวได้ง่าย และรวดเร็ว ประกอบด้วยอนุภาคดินเหนียวชนิดไอออนที่มีโซเดียมสูง เมื่อเทียบกับปริมาณไอออนบวกทั้งหมด
distorted model

แบบจำลองฝัดส่วน : คู model, distorted
distributary canal

คลองซอย : คู canal, distributary
distributor

อาคารจ่ายน้ำ : อาคารที่ทำหน้าที่จ่ายน้ำจากคลองส่งน้ำ โดยสามารถควบคุมปริมาณน้ำที่ไหลผ่านแต่ละช่องของอาคารได้
distributor, Neyrpic

อาคารจ่ายน้ำแบบ Neyrpic : อาคารจ่ายน้ำแบบหนึ่ง มีช่องให้น้ำผ่านขนาดต่าง ๆ กันหลายช่อง ถ้าควบคุมระดับน้ำด้านเหนือน้ำของช่องเหล่านี้ให้อยู่ในขอบเขตที่กำหนด ปริมาณน้ำที่ผ่านช่องจะคงที่
ditch

คูน้ำ : ทางน้ำที่ขุดหรือถมขึ้นเป็นร่อง สำหรับแจกจ่ายน้ำหรือระบายน้ำในแปลงเพาะปลูก
ditcher

เครื่องจักรสำหรับขุดคูน้ำ
diversification crop

การกระจายการผลิตพืช : การกระจายการผลิตพืชให้เกิดความหลากหลาย ทั้งชนิดและผลผลิตเพื่อลดความเสี่ยงต่อการผันแปรของราคา หรือดินฟ้าอากาศ เรียกอีกอย่างว่า diversified cropping หรือ crop diversification
diversified cropping

การกระจายการผลิตพืช : คู diversification crop
diversion dam

เขื่อนทดน้ำ : คู dam, diversion
diversion tunnel

อุโมงค์ผันน้ำ : อุโมงค์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเปลี่ยนทางเดินของน้ำ
division box

อาคารแบ่งน้ำ : อาคารแบ่งน้ำในระบบแปลงนา
downstream control

การควบคุมน้ำด้านท้ายน้ำ : การควบคุมปริมาณน้ำที่ผ่านอาคาร โดยใช้ระดับด้านท้ายน้ำเป็นตัวกำหนด
dragline

รถขุด : เครื่องจักรกลใช้สำหรับขุดดิน แบบใช้น้ำมันและลวดสลิง
drain

ทางระบายน้ำ : คู drainage channel
drain, chimney

ทางระบายน้ำในแนวตั้ง : ทางระบายน้ำที่ทำจากวัสดุทรงซึ่งก่อสร้างในแนวตั้งอยู่ในตัวเขื่อนดิน เพื่อระบายน้ำที่ไหลซึมผ่านตัวเขื่อนดินให้ออกไปทางด้านท้ายน้ำ
drain, collector

คลองระบายน้ำสายขอย : คลองระบายน้ำซึ่งรับน้ำจากคูระบายน้ำย่อยหลาย ๆ สายแล้วระบายน้ำไปทิ้งคลองระบายน้ำสายใหญ่
drain, intercepting

ทางระบายน้ำแบบสกัดกั้น : ทางระบายน้ำ (ใต้ดินหรือบนผิวดิน) ซึ่งสร้างไว้ที่ขอบของพื้นที่ที่มีการป้องกันน้ำท่วม ทำหน้าที่คักน้ำที่ไหลมาจากพื้นที่ที่สูงกว่าทั้งทางผิวดินและใต้ดิน เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำไหลเข้าไปสู่พื้นที่ป้องกันน้ำท่วมนั้น บางทีเรียก ว่า interception drain
drain, mole

ทางระบายน้ำแบบรูตื้น : ทางระบายน้ำใต้ดินแบบชั่วคราว ทำขึ้น โดยการลากก้อนโลหะที่ม ลักขณะคล้ายลูกปิ่น เส้นผ่าศูนย์กลาง 7.5 ถึง 15 ซม. ผ่านไปในดินทำให้เกิดเป็นโพรงลึกจากผิวดินประมาณ 0.5 ถึง 1.20 เมตร ห่างกัน 1 ถึง 10 เมตร โพรงนี้จะเป็นทางระบายน้ำโดยไม่ต้องฝังท่อ เหมาะสำหรับดินเหนียว มีอายุการใช้งานประมาณ 2-3 ปี แต่ทำง่าย ค่าลงทุนต่ำ
drain, relief

ทางระบายน้ำเพื่อลดแรงดัน : ทางระบายน้ำผิวดินหรือใต้ดิน ใช้ระบายน้ำออกจากดินที่อิ่มตัวและมีแรงดันน้ำมากเกินความจำเป็น เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า seepage drain
drain, tail

คูระบายน้ำขี้แปง : ร่องหรือคูเล็ก ๆ สร้างไว้ที่ท้ายแปลงเพาะปลูก (ด้านที่มีระดับต่ำ) เพื่อระบายน้ำส่วนเกินในแปลงทิ้งไป
drain, tile

ท่อระบายน้ำที่ทำด้วยกระเบื้องดินเผา
drain, toe

ทางระบายน้ำดินเขื่อน : ทางระบายน้ำซึ่งสร้างขึ้นที่ตีนเขื่อนด้านท้ายน้ำ เพื่อเก็บสะสมน้ำที่รั่วซึมผ่านตัวเขื่อนระบายทิ้งไป
drainage

การระบายน้ำ : วิธีการเคลื่อนย้ายหรือการกำจัดน้ำส่วนเกินจากผิวดิน หรือใต้ดินออกไปจากพื้นที่ โดยวิธีธรรมชาติหรือ โดยจัดสร้าง
ขึ้น
drainage area

พื้นที่ลุ่มน้ำ : ดู area, catchment
drainage basin

พื้นที่ลุ่มน้ำ : ดู area, catchment
drainage channel

ทางระบายน้ำ : ทางน้ำปิดหรือเปิด ตามธรรมชาติ หรือที่สร้างขึ้นเพื่อระบายน้ำส่วนเกินออก ไปจากพื้นที่
drainage modulus

สัมประสิทธิ์การระบายน้ำ : ปริมาตรของน้ำที่ระบายต่อหนึ่งหน่วยเวลาต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่หน่วยที่นิยมใช้กัน คือ ลิตร/วินาที/ไร่ หรือ ลูกบาศก์เมตร/วินาที/ไร่
drainage system

ระบบการระบายน้ำ : ประกอบด้วยคลองระบายน้ำสายใหญ่ สายซอยและแยกซอย รวมทั้งอาคารบังคับน้ำ
drainage, agricultural

การระบายน้ำเพื่อการเกษตร : การระบายน้ำที่มีมากเกินความต้องการออกจากพื้นที่การเกษตร
drainage, natural

การระบายน้ำตามธรรมชาติ : การระบายน้ำบนผิวดินออกจากพื้นที่โดยอาศัยสภาพทางธรรมชาติของพื้นที่นั้น
drainage, subsurface

การระบายน้ำใต้ดิน : การระบายน้ำใต้ดินส่วนเกินออกไป
drainage, surface

การระบายน้ำผิวดิน : การระบายน้ำบนผิวดินที่ไม่ต้องการออกไป
drawdown

ระดับน้ำลด : ระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำ ในคลองส่งน้ำ หรือในบ่อบาดาล ที่ลดลงจากเดิมเนื่องจากการใช้น้ำหรือการระบายน้ำทิ้งไป
drawdown, sudden

การลดน้ำแบบกะทันหัน : ดู suden drawdown
drawing, asbuilt

แบบที่ก่อสร้างจริง : แบบแสดงรายละเอียดของอาคารภายหลังก่อสร้างเสร็จแล้ว ซึ่งบางส่วนอาจดัดแปลงแก้ไข ให้เหมาะสมตามสภาพความเป็นจริง เป็นแบบที่มีลักษณะถูกต้องตามที่ก่อสร้างจริง
drawing, construction

แบบก่อสร้าง : แบบแสดงรายละเอียดเพื่อใช้ในการงานก่อสร้าง
drawing, contract

แบบประกอบสัญญา : แบบที่ใช้ในการประกวดราคาก่อสร้าง
drawing proveprinting

แบบพิสูจน์ : แบบที่พิมพ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องก่อนเสนออนุมัติ
drawing, shop

แบบแสดงรายละเอียดในแต่ละส่วน แสดงถึงขั้นตอนการก่อสร้างในแต่ละส่วนของอาคาร
drilling

การเจาะ : การเจาะดินหรือหิน เพื่อเก็บตัวอย่างสำหรับตรวจสอบทางธรณีวิทยาใต้ผิวดิน
drilling log

ตารางบันทึกข้อมูลการเจาะ : ดู boring log
drip irrigation

การให้น้ำแบบน้ำหยด : ดู irrigation, drip
drop

อาคารลดระดับน้ำ (น้ำตก) : อาคารชลประทานที่สร้างขึ้นเพื่อนำน้ำจากระดับสูงให้ไหลลงสู่ระดับที่ต่ำกว่า
drop, check

อาคารน้ำตกอัดน้ำหรือทดน้ำ : อาคารที่สร้างขึ้นในคลองส่งน้ำเพื่อยกระดับน้ำด้านเหนือน้ำให้สูงขึ้น และปล่อยให้น้ำตกลงไปสู่คลองด้านล่างที่มีระดับต่ำกว่า

drop, inclined

อาคารน้ำตกเอียง : อาคารน้ำตกชนิดหนึ่ง เพื่อนำน้ำจากระดับสูงไหลตามลาดเทลงสู่ระดับต่ำกว่า
drop, pipe

ท่อลระดับน้ำ : ดู pipe drop

drop, vertical

อาคารน้ำตก : อาคารลระดับน้ำตกชนิดหนึ่ง ซึ่งน้ำจะไหลตกจากระดับหนึ่งสู่อีกระดับหนึ่ง
dry pack

การซ่อมแบบแห้ง : ส่วนผสมของซีเมนต์และทรายในอัตราส่วนเฉพาะที่ใช้ในการซ่อมงานคอนกรีต
dry pitching

หินเรียง : การประดับหินให้เรียบร้อยเป็นหน้าเป็นแนว โดยปราศจากจากเชื้อประสานแต่อย่างใด
duckbill weir

ฝายสันเขารูปปากเปิด : ดู weir, duckbill

dump truck

รถบรรทุกเทท้าย

duration curve

โค้งช่วงเวลา : เส้นโค้งความถี่สะสมที่แสดงเป็นร้อยละของช่วงเวลาที่กำหนดของปริมาณน้ำท่า ที่เท่ากับหรือมากกว่าที่ระบุ
duty of water

ชลภาวะ : ปริมาณน้ำที่ส่งให้พื้นที่ต่อหนึ่งหน่วยเวลา และต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่
dyke

คันกั้นน้ำ : ดู dike

Earth canal

คลองดิน : ดู canal, earth

earth dam

เขื่อนดิน : ดู dam, earth

earth pressure cell

เครื่องมือที่ใช้วัดแรงดันดินในทิศทางต่าง ๆ ที่ติดตั้งไว้ในตัวเขื่อนดิน
earthfill dam

เขื่อนดิน : ดู dam, earth

echo sounder

เครื่องขังความลึกของน้ำด้วยเสียงสะท้อน : ใช้หาความลึกของน้ำ โดยการวัดช่วงเวลาระหว่างการส่งสัญญาณคลื่นเสียง หรือสัญญาณคลื่นอุลตราโซนิกลงไปในน้ำกับเวลาที่สัญญาณนั้นสะท้อนกลับขึ้นมาจากพื้นท้องน้ำ

eddy flow

การไหลหมุนวนของน้ำ : คู flow, eddy

effective rainfall

ฝนใช้การได้ :

1. ส่วนของฝนที่กลายเป็นน้ำท่า
2. ส่วนของฝนที่ตกลงบนพื้นที่เพาะปลูก ซึ่งพืชสามารถนำไปใช้ในการเจริญเติบโตได้ หรือส่วนของน้ำฝนที่ทดแทนปริมาณน้ำชลประทานที่ต้องส่งให้แก่พืช

effective storage

ความจุที่ใช้งาน : คู storage, effective

electrical conductivity (EC)

ความนำไฟฟ้า : การวัดค่าความเป็นสื่อไฟฟ้า ซึ่งจะบอกถึงความเข้มข้นของเกลือมีหน่วยวัด เป็น โมห์ต่อเซนติเมตร (mhos/cm.) เช่น น้ำสำหรับการชลประทานโดยทั่วไปแล้วควรมีค่าไม่เกิน 750 micro mhos/cm.

elevated flume

สะพานน้ำลอย : คู flume, elevated

embankment

1. คันคลอง : คันดินที่สร้างเลียบไปตามแนวคลอง
2. พนังกั้นน้ำ : คันดินที่สร้างเลียบไปตามลำน้ำตามธรรมชาติ เพื่อป้องกันน้ำท่วม
3. เขื่อน

embankment dam

เขื่อนดิน : คู dam, earth

emergency spillway

ทางระบายน้ำสันนูกเขื่อน : คู spillway, emergency

end baffle

แท่งคอนกรีตที่ติดกับพื้นตรงปลายสุดด้านท้ายน้ำของอาคารชลประทานทำหน้าที่ลดแรงกระแทกของน้ำ

end bearing piles

เสาเข็มรับน้ำหนักที่ปลาย : เสาเข็มที่ถ่ายน้ำหนักจากฐานรากผ่านน้ำหรือชั้นดินอ่อนไปยังชั้นดินที่มีความแข็งแรงกว่า เช่น ดินทราย ดินดาน หรือชั้นหิน

end sill

คู end baffle

energy dissipator

อาคารสลายพลังงานน้ำ : ส่วนของอาคารที่รับน้ำจากทางชันน้ำ เพื่อสลายพลังงานของน้ำให้หมดไปก่อนปล่อยลงสู่ทางน้ำธรรมชาติ
erosion

1. การกัดเซาะ : การกัดเซาะของผิวดินหรืออาคาร โครงสร้างโดยน้ำ และลม

2. การกร่อน : กระบวนการหนึ่งหรือหลายกระบวนการ ที่ทำให้สารเปลือกโลกหลุดไปละลายไป หรือกร่อนไป
evaporation

การระเหย : ขบวนการซึ่งน้ำเปลี่ยนสภาพจากของแข็ง ของเหลว กลายเป็นไอโดยพลังงานความร้อน
evaporation pan

การวัดการระเหย : การวัดปริมาณน้ำที่ใช้วัดอัตราการระเหย โดยน้ำจะระเหยเข้าสู่บรรยากาศ มีหน่วยเป็น มม.
evapotranspiration

ปริมาณการใช้น้ำของพืช : ดู consumptive use
expansion joint

รอยต่อเพื่อการขยายตัว : ดู joint, expansion
experimental farm

ไรรานทดลอง : ไรรานที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นที่ทดลองค้นคว้า
exploratory borehole

บ่อสำรวจ : บ่อที่เจาะเพื่อเก็บตัวอย่างดิน หิน กรวด ทราย ขึ้นมาตรวจสอบคุณสมบัติชั้นหินอุ้มน้ำว่า มีความเป็นไปได้หรือไม่ ที่จะ
เจาะบ่อผลิตน้ำต่อไป
extensive farming

การทำไรรานแบบพื้นบ้าน : ดู farming, extensive

farm delivery efficiency

ประสิทธิภาพการส่งน้ำที่แปลงนา : ประสิทธิภาพในการส่งน้ำเพื่อให้พืชใช้ที่ท่อส่งน้ำเข้านา ซึ่งรวมถึงปริมาณน้ำที่สูญเสียในคูส่ง
น้ำด้วย

farm delivery requirement

ปริมาณน้ำชลประทานที่ส่งถึงแปลงเพาะปลูกหรือปริมาณน้ำที่ต้องการ ณ ท่อส่งน้ำเข้านา
farm intake

ท่อส่งน้ำเข้านา : อาคารรับน้ำจากคลองซอยหรือคูน้ำ เพื่อให้ น้ำไหลเข้าแปลงเพาะปลูก
farm irrigation efficiency

ประสิทธิภาพการส่งน้ำที่แปลงนา : ดู farm delivery efficiency
farm road

ทางลำเลียงในไรราน : ถนนที่ใช้เป็นทางเข้าออกสู่ไรรานแต่ละแปลง มักสร้างเป็นถนนดิน
farm turnout

ท่อส่งน้ำเข้านา : คู farm intake
farm water management

การจัดการน้ำชลประทานในไร่นา : การจัดการในเรื่องการส่งน้ำ การแพร่กระจายน้ำ การควบคุมตรวจวัดปริมาณน้ำ เพื่อให้แก่พืชตามจำนวนและระยะเวลาที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ
farming, extensive

การทำไร่นาแบบพื้นบ้าน : การทำไร่นาที่ใช้เทคโนโลยีในการผลิตน้อยหรือไม่ใช้เลย ใช้เนื้อที่เพาะปลูกมาก
farming, intensive

การทำไร่นาแบบประณีต : การทำไร่นาที่ใช้เทคโนโลยีในการผลิตค่อนข้างสูง เช่น มีการใช้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มผลผลิต และใช้เนื้อที่เพาะปลูกน้อย
fascine

ลูกตะเข้ : การมัดกิ่งไม้เล็ก ๆ หรือ ไม้ไผ่ กรูรวมกันเป็นพอน เพื่อป้องกันลาดตลิ่งมิให้กระแสน้ำกัดเซาะ
feeder canal

คลองชักน้ำ : คลองที่นำน้ำจากแหล่งน้ำ มาสู่อาคารชลประทาน
feeder channel

ร่องชักน้ำ
field capacity

ความชื้นอิ่มตัว : ปริมาณน้ำในดินที่พืชสามารถนำไปใช้ได้หลักจากที่น้ำไม่ซึมลึกลงไปอีกภายใต้แรงโน้มถ่วง
fillet

พอกมูม : การเพิ่มความหนาบริเวณมุมด้านในของส่วนประกอบอาคารชลประทาน
filter

วัสดุกรอง : วัสดุต่าง ๆ เช่น หิน กรวด ทราย ฯลฯ ที่สร้างขึ้นเพื่อป้องกันการกัดพาเม็ดดินไม่ให้เคลื่อนที่ไหลไปตามน้ำ และยังช่วยลดแรงดันทางชลศาสตร์ด้วย
fineness modulus

ดัชนีความละเอียด : ตัวเลขที่เป็นปฏิภาคโดยประมาณกับขนาดเฉลี่ยของก้อนวัสดุในวัสดุผสม $F.M. = 1/100$ (ผลบวกของร้อยละผสมของอนุภาคที่ค้างบนตะแกรงมาตรฐาน)
fish ladder

บันไดปลา : อาคารที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นทางให้ปลาผ่านขึ้นหรือลงในทางน้ำที่มีอาคารปิดกั้นเช่น เขื่อน หรือฝาย
flap gate

บานปิดเปิดทางเดียว : คู valve, flap
flap valve

บานปิดเปิดทางเดียว (ขนาดเล็ก) : คู valve, flap
float measurements

การวัดความเร็วของกระแสน้ำโดยใช้ทุ่นลอย

flood

น้ำท่วม : ปริมาณน้ำซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ปกติ

flood by-pass

ช่องลัดลดน้ำท่วม : ทางน้ำธรรมชาติหรือที่สร้างขึ้นเพื่อระบายน้ำเมื่อเกิดน้ำท่วมโดยให้น้ำผ่านไปตามทางน้ำนั้น

flood control

การควบคุมน้ำท่วม : การควบคุมเพื่อบรรเทาการเกิดน้ำท่วมด้วยวิธีการต่าง ๆ

flood disaster

อุทกภัย : ภัยที่เกิดจากน้ำท่วม

flood embankment

พังกั้นน้ำท่วม : คันดินที่สร้างขึ้นเป็นแนวขนานหรือเกือบขนานไปกับแนวทางน้ำ เพื่อป้องกันมิให้น้ำในทางน้ำไหลบ่าเข้าไปท่วมพื้นที่ พังกั้นอาจสร้างบนฝั่งเดียวหรือทั้งสองฝั่งก็ได้สุดแต่ความจำเป็น

flood forecasting

การพยากรณ์น้ำท่วม : การประเมินปริมาณน้ำซึ่งสูงกว่าปกติ ที่อาจเป็นไปได้ เป็นการคาดคะเนสองถึงสามชั่วโมงล่วงหน้า จนถึงหลาย ๆ วันล่วงหน้า หรืออาจเป็นการประเมินข้อมูลระยะยาวสำหรับวัตถุประสงค์ในการวางแผน

flood frequency

ความถี่ของการเกิดน้ำท่วม : จำนวนครั้งของการเกิดน้ำท่วมในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

flood hazard

อุทกภัย : ภัย flood disaster

flood hydrograph

กราฟที่แสดงการขึ้นลงของระดับน้ำนอง ปริมาณน้ำนองซึ่งสัมพันธ์กับเวลา

flood irrigation

การให้น้ำแบบปล่อยท่วม : ภัย irrigation, flood

flood peak

ยอดน้ำนอง : ค่าระดับน้ำสูงสุดหรืออัตราการไหลสูงสุด ซึ่งมีขึ้นในระยะเวลาที่เกิดน้ำท่วมแต่ละครั้ง

flood plain

ทาม : พื้นที่ราบบริเวณริมตลิ่งแม่น้ำที่ถูกน้ำท่วมประจำ

flood plane

พื้นที่น้ำท่วมถึง : สถานที่ที่ระดับผิวน้ำในลำน้ำสูงขึ้นถึงในช่วงที่เกิดน้ำท่วม

flood protection

การป้องกันน้ำท่วม : การป้องกันการเกิดน้ำท่วม เช่น การสร้างพังกั้น การสร้างเขื่อนเก็บกัก ช่องลัด (by - pass) ฯลฯ

flood routing

การเคลื่อนตัวของน้ำท่วม : วิธีการพิจารณาความถี่หน้าของเวลา และรูปร่างของกราฟน้ำนอง จุดต่าง ๆ ในลำนน้ำเป็นเทคนิคสำคัญและจำเป็นสำหรับแก้ปัญหา การป้องกันน้ำท่วม และสำหรับการทำนายน้ำท่วม
flood, annual

ปริมาณน้ำสูงสุดประจำปี : ปริมาณน้ำสูงสุดในระยะเวลาของปีน้ำ
floodway

ช่องลัดคดน้ำท่วม : ดู flood by-pass
floor block

แท่งคอนกรีตที่หล่อติดกับพื้นตรงระดับราบด้านท้ายน้ำของอาคารสลายพลังน้ำ
flow line

เส้นการไหล : เส้นแสดงทิศทางการไหลของน้ำภายใต้สภาวะการไหลแบบสม่ำเสมอ
flow net

ขายการไหล : ขายตารางแสดงเส้นการไหลของน้ำกับเส้นศักย์เท่ากันของน้ำ (equipotential line) ซึ่งใช้ในการศึกษาการรั่วซึมของน้ำใต้อาคารชลประทาน
flow, eddy

การไหลหมุนวนของน้ำ : กระแสน้ำที่ไหลหมุนวน เนื่องจากมีสิ่งกีดขวาง หรือมีความผิดปกติบริเวณตลิ่ง หรือท้องน้ำ
flow, free

การไหลแบบอิสระ : การไหลของน้ำผ่านอาคารชลประทานที่สภาพการไหลด้านท้ายน้ำ ไม่ส่งผลต่อการไหลของน้ำด้านเหนือน้ำ
flow, gradually varied

การไหลแบบเปลี่ยนแปลงทีละน้อย : การไหลแบบคงที่ ซึ่งความลึกของการไหลค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไปตามความยาวของทางน้ำ
flow, laminar

การไหลแบบราบเรียบ : การไหลที่อนุภาคของน้ำเคลื่อนที่ไปในทิศทางเดียวกัน มีเส้นกระแสน้ำขนานราบเรียบสม่ำเสมอตลอด
flow, non-uniform

การไหลแบบเปลี่ยนแปลง : ดู flow, varied
flow, rapidly varied

การไหลแบบเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว : การไหลซึ่งมีความลึกของการไหลเปลี่ยนแปลงทันทีทันใดตามความยาวของทางน้ำ
flow, steady

การไหลแบบคงที่ : การไหลที่อัตราการไหล ความลึก และตัวแปรทางชลศาสตร์อื่น ๆ ไม่ผันแปรกับเวลา
flow, subcritical

การไหลใต้น้ำ : การไหลที่ froude number มีค่าน้อยกว่า 1 หรือความเร็วของการไหลมีค่าน้อยกว่าความเร็วของคลื่นน้ำ
flow, submerged

การไหลของน้ำผ่านอาคารชลประทานที่สภาพการไหลด้านท้ายน้ำส่งผลต่อการไหลของน้ำด้านเหนือน้ำ

flow, super-critical

การไหลเหนือวิกฤต : การไหลที่ froude number มีค่ามากกว่า 1 หรือความเร็วของการไหล มีค่ามากกว่าความเร็วของคลื่นน้ำ
flow, turbulent

การไหลแบบปั่นป่วน : การไหลที่อนุภาคของน้ำเคลื่อนที่ไปในทิศทางที่ไม่แน่นอน และไม่เกิดเส้นกระแส
flow, uniform

การไหลแบบสม่ำเสมอ : การไหลที่มีความลึกของการไหลคงที่ ที่ทุก ๆ จุดของทางน้ำเปิด
flow, unsteady

การไหลแบบไม่คงที่ : การไหลที่อัตราการไหล ความลึก และตัวแปรทางชลศาสตร์อื่น ๆ ผันแปรกับเวลา
flow, varied

การไหลแบบเปลี่ยนแปลง : การไหลที่มีความลึกของการไหล เปลี่ยนแปลงไปตามระยะทางน้ำเปิด เรียกอีกอย่างว่า non-uniform
flow
flowing well

บ่อน้ำพุ : บ่อน้ำบาดาลที่มีน้ำพุ่งขึ้นมาสู่ผิวดินได้โดยไม่มี การสูบ
flume

สะพานน้ำ (รางน้ำ) : อาคารที่สร้างขึ้นเพื่อให้ทางน้ำสายหนึ่งข้ามทางน้ำอีกสายหนึ่ง หรือสิ่งกีดขวางต่าง ๆ ไปได้
flume, bench

สะพานน้ำราบ : รางน้ำชนิดวางบนพื้น
flume, cut-throat

รางน้ำแบบไม่มีช่องคอ : เครื่องมือวัดน้ำที่ใช้หลักการเดียวกันกับรางน้ำแบบพาร์แชล
flume, elevated

สะพานน้ำลอย : รางน้ำที่ยกลอยขึ้นวางบนตอม่อ
flume, Parshall

รางน้ำแบบพาร์แชล : เครื่องมือวัดน้ำที่ใช้หลักการสูญเสียของระดับน้ำ เนื่องจากการบีบทางน้ำให้ไหลผ่านช่องแคบ ประกอบด้วย
ส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ ส่วนทางเข้า ส่วนช่องแคบตรงกลางและส่วนทางออก
foundation pile

เข็มน้ำ
free water

น้ำอิสระ : free water, free
freeboard

ระยะพื้นน้ำ : ระยะจากระดับน้ำสูงสุดถึงระดับหลังคันคลองหรือสันเขื่อน
friction pile

เสาเข็มเสียดทาน : เสาเข็มที่ถ่ายน้ำหนักให้ดินอ่อนในรูปของความเสียดทาน ตลอดความยาวของเสาเข็ม
froude number (Fr)

อัตราส่วนของแรงกระทำต่อการไหลระหว่างแรงดึงดูดของโลกต่อแรงจากความเฉื่อย

Fr =

V = ความเร็วของการไหล

L = ความยาวจำกัดคุณสมบัติทางน้ำเปิด

g = อัตราเร่งเนื่องจากแรงโน้มถ่วงของโลก

full supply level

ระดับเก็บกักน้ำสูงสุด : ระดับน้ำสูงสุดที่เก็บกักไว้ในคลอง ซึ่งสามารถส่งไปยังพื้นที่ได้สะดวก

furrow irrigation

การให้น้ำแบบร่องคู : คู irrigation, furrow

gabions

กระชู่ : ก่อสร้างด้วยลวดเหล็ก, หวาย, หรือไม้ไผ่ สำหรับใส่หิน กรวด วางป้องกันตลิ่งหรือนำมาเป็นฝายชั่วคราว

gate

บานบังคับน้ำ : อุปกรณ์ที่ติดตั้งอยู่กับอาคารบังคับน้ำ เป็นตัวควบคุมการไหลของน้ำและระดับน้ำที่ผ่านอาคารนั้น

gate chamber

ห้องบาน : ช่องว่างที่อยู่ติดกับบานประตูเพื่อให้บานประตูหมุนเปิด-ปิดอยู่ภายในช่องว่างนี้

gate valve

บานที่ใช้ปิด-เปิดท่อน้ำ สามารถเคลื่อนที่ขึ้น-ลงตั้งฉากกับแนวแกนของท่อ

gate, Amil

บานบังคับน้ำอัตโนมัติแบบเอมิล : บานบังคับน้ำแบบบานโค้งที่สามารถรักษาระดับน้ำด้านเหนือน้ำให้คงที่

gate, automatic

บานบังคับน้ำอัตโนมัติ : เป็นบานบังคับน้ำที่สามารถรักษาระดับน้ำให้คงที่หรือแจกจ่ายน้ำด้วยปริมาณน้ำที่คงที่

gate, Avio

บานบังคับน้ำอัตโนมัติแบบเอวีโอ : บานบังคับน้ำแบบบานโค้งที่สามารถรักษาระดับน้ำด้านท้ายน้ำให้คงที่

gate, Avis

บานบังคับน้ำอัตโนมัติแบบเอวิส : คู gate, Avio

gate, flap

บานปิดเปิดทางเดียว : คู valve, flap

gate, hinged

บานบังคับน้ำซึ่งปิด-เปิดในลักษณะที่ตัวบานหมุนรอบจุดหมุน มีทั้งแบบที่ตัวบานติดอยู่กับจุดหมุน โดยตรง และแบบที่ตัวบานติดอยู่กับโครง ซึ่งติดอยู่กับจุดหมุนอีกต่อหนึ่งเรียกอีกอย่างว่า swing gate

gate, mitering

บานประตูเรือสัญจร : บานประตูกั้นน้ำเป็นบานตรงสองบานหมุนรอบแกนตั้ง นิยมใช้ในทางน้ำชลประทานให้เรือสัญจรผ่านไปมา
gate, radial

บานโค้ง : เป็น hinged gate ชนิดหนึ่งซึ่งมีตัวบานเป็นรูปโค้ง ตามปกติส่วนโค้งของบานจะเป็นส่วนโค้งของวงกลม โดยมีจุดหมุนของบานอยู่ที่จุดศูนย์กลางของวงกลมนั้น เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า Tainter gate เพื่อเป็นเกียรติแก่ Burnham Tainter ผู้คิดประดิษฐ์บานชนิดนี้
gate, slide

บานตรง : บานบังคับน้ำรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า เปิด-ปิด โดยเลื่อนขึ้น-ลง ตามแนวตั้ง
gate, tainter

บานโค้ง : ดู gate, radial
geology

ธรณีวิทยา : วิชาที่ว่าด้วยโลกที่เกี่ยวกับประวัติและวิวัฒนาการของเปลือกโลก
geotextile

แผนไขสังเคราะห์ : วัสดุที่ทำจากไขสังเคราะห์ ใช้ประโยชน์ในการทำแผ่นกรองน้ำ กรองดินแบ่งชั้นของวัสดุ และป้องกันดินไหล
grade line

แนวแสดงระดับ : แนวซึ่งแสดงระดับไว้บนพื้นดินที่จะทำการปรับระดับ เพื่อให้สามารถปรับระดับได้ตามที่ต้องการ
grading

การปรับระดับดิน : การเคลื่อนย้ายดินให้ได้ระดับตามที่ต้องการ เรียกอีกอย่างว่า land leveling
granite

หินแกรนิต : หินอัคนีแทรกซอนชนิดหนึ่งซึ่งมีเนื้อแข็งและหยาบ มีส่วนประกอบของแร่ควอตซ์(quartz) และ เฟลด์สปาร์ (feldspar) เป็นส่วนใหญ่
gravity arch dam

ดู dam, gravity
gravity dam

ดู dam, gravity
gravity weir

ฝายหินก่อ : ดู weir, masonry
grid

กริด : ระบบพิกัดฉากในแนวระนาบ ที่กำหนดไว้บนระบบพิกัดทางภูมิศาสตร์
groin

รอ : ดู groyne
groove

ช่องสำหรับบังคับให้บานเลื่อนขึ้น - ลง หรือ ช่องสำหรับใส่ stoplog ใช้ในการซ่อมแซมบานบังคับน้ำ เรียกอีกอย่างว่า stoplog recesses
ground water flow

การไหลของน้ำใต้ดิน :

1. การไหลของน้ำภายในชั้นหินอุ้มน้ำ (aquifer) หรือในธารน้ำใต้ดิน
2. ปริมาณน้ำในลำน้ำธรรมชาติส่วนหนึ่งซึ่งได้มาจากน้ำใต้ดิน อาจเป็นในลักษณะของน้ำพุธรรมชาติ หรือการไหลซึมผ่านชั้นดินที่ไม่อิ่มตัว (seepage)
ground water runoff

น้ำทำใต้ดิน : ดู runoff, ground water
grout

1. ของเหลวหรือวัสดุผสมเหลวซึ่งสามารถเทหรือฉีดได้ง่าย
2. (กริยา) เติมของเหลวในข้อ 1. ลงในรอยแตก รอยต่อ ช่องว่าง ฯลฯ
grouting

การอัดฉีด : กระบวนการอัดฉีดปูนเหลวหรือสารผสม ลงในรอยแตก รอยต่อ หรือช่องว่าง ฯลฯ
groyne

รอ : อาคารที่สร้างขึ้นนอกจากตลิ่งหรือบางส่วนของลำน้ำทำ ในลักษณะทำมุมกับทิศทางของ กระแสน้ำ เรียกอีกอย่างว่า groin, spur dike หรือ transverse dike, jetty
gully

ร่องน้ำ : ดู gully
gully

ร่องน้ำ : ร่องน้ำบนผิวดินที่เกิดจากการกัดเซาะของกระแสน้ำ เรียกอีกอย่างว่า gully
gully erosion

การกัดเซาะผิวดิน โดยกระแสน้ำที่มีความรุนแรง เกิดเป็นร่องน้ำลึกแคบซึ่งไม่สามารถไหลกลับได้
gunite

ปูนพ่น : ดู shotcrete

hand level

กล้องระดับชนิดมือถือ
hardpan

ชั้นดินที่บ : การก่อตัวของชั้นดินที่เกิดจากการตกตะกอนของแร่ธาตุซึ่งละลายมากับน้ำ เช่น แคลเซียมคาร์บอเนต หรือ ซิลิกา ที่ระดับความลึกหนึ่งใต้ผิวดินเป็นเวลานานเริ่มปีนกลายเป็นชั้นดินแข็ง สามารถกั้นการไหลของน้ำลงสู่ใต้ดินได้ เพราะจะไม่อ่อนตัวหรือยุบเมื่อเปียกน้ำ

head

เสด :

1. ระยะทางในแนวตั้งของผิวหน้าของของเหลวเหนือจุดใดจุดหนึ่ง
2. พลังงานศักย์ หรือพลังงานจลน์ ที่เกิดจากน้ำหนักของของเหลว แสดงอยู่ในรูปของความสูง โดยเปรียบเสมือนว่าของเหลวนั้นหนึ่งหน่วยน้ำหนักตกลงจากความสูงดังกล่าวจะปลดปล่อยพลังงานที่สะสมไว้เป็นปริมาณเท่าใด

head ditch

คูประธาน : ทางน้ำสายหลักในแปลงนา

head gate

บานบังคับน้ำปากคลอง : บานบังคับน้ำที่ปากทางเข้าทางน้ำ เช่น คลอง คูส่งน้ำ ท่อประปา ฯลฯ

head loss

การสูญเสียพลังงานเนื่องจากการไหล : พลังงานของกระแสน้ำที่สูญเสียไป อันเนื่องมาจากแรงเสียดทาน (friction) การกระทบกระแทกหรือไหลวนของน้ำเมื่อมีสิ่งกีดขวาง, ความโค้งของทางน้ำ ฯลฯ

head regulator

อาคารบังคับน้ำปากคลอง : คู regulator, head

head, pressure

เสดความดัน : ความสูงของเส้น hydraulic grade line เหนือจุด ๆ หนึ่งหาได้จากอัตราส่วนระหว่างแรงกดดัน (น.น./หน่วยพื้นที่) ต่อน้ำหนักจำเพาะของของเหลว (น.น./หน่วยปริมาตร) มีหน่วยเป็นความสูง

head, total

ผลรวมของเสดทั้งหมดที่เกิดขึ้น

head, velocity

เสดความเร็ว : พลังงานจลน์ที่เกิดจากการไหลของของเหลว แสดงอยู่ในรูปของเสดหาได้จาก ความเร็วของของเหลวยกกำลังสองของอัตราเร่งเนื่องจากแรงดึงดูดของโลก (g)

headworks

หัวงาน : เป็นคำเรียกรวมของอาคารบังคับน้ำต่าง ๆ ที่อยู่ในบริเวณเดียวกัน

hinged gate

คู gate, hinged

hoist

กว้าน : เครื่องมือสำหรับยกของหนัก เช่น กว้านยกบานประตูระบาย

hurricane

ลมสลาตัน : พายุหมุนที่เกิดในทะเลแคริบเบียนและมหาสมุทรแอตแลนติกด้านตะวันตก

hydraulic conductivity

ความนำชลศาสตร์ : อัตราการไหลซึมของของเหลวผ่านหนึ่งหน่วยพื้นที่หน้าตัดของมวลสารที่มีรูพรุน ภายใต้ hydraulic gradient หนึ่งหน่วย ที่อุณหภูมิกำหนดเรียกอีกอย่างว่า unit of permeability, transmission constant, coefficient of permeability หรือ coefficient of transmission

บานบังคับน้ำ : คู gate
hydraulic grade line

เส้นแสดงลาดชลศาสตร์ :

1. ในการไหลของน้ำในท่อ - หากใช้หลอดเล็ก ๆ ติดไว้ที่ด้านบนของท่อในแนวตั้งเป็นระยะ ๆ ไปตามแนวท่อ โดยให้น้ำในท่อไหลเข้าไปในหลอดได้อย่างอิสระ เส้น hydraulic grade line คือเส้นที่ลากเชื่อมต่อระหว่างระดับของผิวน้ำภายในหลอดเหล่านั้น
  2. ในการไหลของน้ำในทางน้ำเปิด - hydraulic grade line คือเส้นระดับของผิวน้ำภายใน ทางน้ำเปิดนั้น
- hydraulic gradient

ลาดชลศาสตร์ :

1. ในการไหลของน้ำใต้ดิน - คืออัตราการลดลงของ head ต่อหนึ่งหน่วยระยะทางที่น้ำไหลไปในดิน
  2. ในการไหลของน้ำในท่อ - คือความลาดเทของเส้น hydraulic grade line
  3. ในการไหลของน้ำในทางน้ำเปิด - คือความลาดเทของผิวน้ำของน้ำ
- hydraulic jump

การกระโจนตัวของน้ำ : อาการของน้ำที่ไหลมาด้วยความเร็วสูงกว่าความเร็ววิกฤต แล้วถูกทำให้ความเร็วลดต่ำกว่าความเร็ววิกฤตอย่างกะทันหัน พลังงานของน้ำส่วนใหญ่จะสูญเสียไปเนื่องจากการกระโจนนี้

hydraulic radius

รัศมีชลศาสตร์ : อัตราส่วนระหว่างพื้นที่หน้าตัดของน้ำที่ไหลในทางน้ำต่อความยาวของเส้น ขอบเปียก (wetted perimeter) ในทางน้ำขนาดใหญ่หรือแม่น้ำ ค่ารัศมีชลศาสตร์ ก็คือค่า ความลึกเฉลี่ยของทางน้ำนั้น เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า hydraulic mean depth

hydraulic ram

ตะบันน้ำ : เครื่องมือชนิดหนึ่ง ใช้สำหรับยกน้ำขึ้นสู่ที่สูงได้โดยอาศัยพลังงานจากการไหลของน้ำมาปิด-เปิดลิ้น

hydraulic turbine

เครื่องกังหันน้ำ : เป็นเครื่องจักรให้กำเนิดพลังงานจากพลังน้ำ ประกอบด้วยส่วนที่สำคัญคือ ใบพัด (runner) และเพลลา

hydrogeology

ธรณีวิทยาอุทก : เป็นวิชาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการทางธรณีวิทยากับน้ำ

hydrograph

กราฟที่แสดงคุณสมบัติต่าง ๆ ของน้ำ (ระดับปริมาณน้ำ หรือตะกอน) ที่แปรเปลี่ยนไปตามเวลาตัวอย่างเช่น กราฟที่แสดงปริมาณน้ำสัมพันธ์กับเวลาเรียกว่า discharge hydrograph กราฟที่แสดงปริมาณตะกอนที่ถูกพัดพามากับน้ำ สัมพันธ์กับเวลาเรียกว่า sediment hydrograph เป็นต้น

hydrograph, stage

กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับน้ำกับเวลา

hydrograph, unit

กราฟที่แสดงคุณสมบัติต่าง ๆ ของน้ำ (ระดับ ปริมาณน้ำ หรือตะกอน) ที่แปรเปลี่ยนไปกระจายอย่างสม่ำเสมอทั่วพื้นที่รับน้ำฝนในช่วงเวลาที่กำหนด

hydrologic cycle

วัฏจักรทางอุทกวิทยา : การหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงสภาวะของน้ำในธรรมชาติ จากทะเลสู่บรรยากาศ จากบรรยากาศสู่พื้นดิน แล้วไหลไปสู่ทะเลอีกครั้ง การหมุนเวียนนี้จำเป็นต้องผ่านขั้นตอน และกระบวนการทางธรรมชาติต่าง ๆ มากมาย เช่น การระเหย การกลั่นตัว การไหลซึมลงในดิน หรือถูกพืชและสัตว์นำไปใช้ เป็นต้น บางครั้งการหมุนเวียนจะมีการลัดขั้นตอน เช่นจากผิวดินไปสู่บรรยากาศโดยไม่ไหลลงสู่ทะเล

hydrology

อุทกวิทยา : วิชาที่เกี่ยวข้องกับการกำเนิด การแพร่กระจาย การหมุนเวียน รวมทั้งคุณสมบัติทางเคมีและกายภาพของน้ำ บนผิวดิน ใต้ผิวดิน หรือในชั้นบรรยากาศต่าง ๆ เหนือผิวโลกด้วย

hydrometeorology

อุตุนิยมวิทยาอุทก : อุตุนิยมวิทยาที่เกี่ยวข้องกับน้ำในบรรยากาศ เช่น ฝน เมฆ หิมะ ลูกเห็บ และผลกระทบอันเนื่องมาจากสิ่งเหล่านี้เพื่อใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การเกษตรกรรมหรือการป้องกันน้ำท่วม เป็นต้น

hygroscopic moisture

น้ำที่หุ้มเม็ดดิน : ดู water, hygroscopic

hygroscopic water

น้ำที่หุ้มเม็ดดิน : ดู water, hygroscopic

igneous rock

หินอัคนี : หินที่เกิดจากการแข็งตัวของหินหนืด (magma) ใต้เปลือกโลก อาจแข็งตัวอยู่ในเปลือกโลก (intrusive) หรือพุพ่นเปลือกโลกออกมาแข็งตัวอยู่บนผิวโลก (extrusive)

impeller

ใบพัด : ใบพัดของเครื่องสูบน้ำ เป็นส่วนทำหน้าที่ผลักดันน้ำขึ้นไปสู่ระดับที่ต้องการ

impounding dam

เขื่อนเก็บกักน้ำ : ดู dam, impounding

impulse pump

เครื่องสูบน้ำชนิดหนึ่งซึ่งทำงานเป็นจังหวะ ๆ ไม่ต่อเนื่อง เช่น ตะบันน้ำ

inclined drop

อาคารน้ำตกเอียง : ดู drop, inclined

infiltration

การซึมผ่านผิวดิน : การไหลซึมของน้ำจากผิวดินเข้าไปในดิน

infiltration rate

อัตราการซึมของน้ำผ่านผิวดิน

infiltrometer

ถังวัดการซึมผ่านผิวดิน : เครื่องมือหรือวิธีการในการวัดการซึมของน้ำผ่านผิวดิน

inlet control

อาคารรับน้ำ : คู inlet structure

inlet structure

อาคารรับน้ำ : อาคารซึ่งสร้างขึ้นที่ปากท่อระบายน้ำ (outlet work) ด้านเหนือน้ำเพื่อทำหน้าที่ควบคุมปริมาณน้ำที่ไหลผ่านท่อระบายน้ำนั้น

inlet transition

คู transition, inlet

intake channel

ร่องรับน้ำ

intake rate

อัตราการซึมของน้ำผ่านผิวดิน

intake structure

อาคารรับน้ำ

intensive farming

การทำไร่นาแบบประณีต : คู farming, intensive

intercepting drain

ทางระบายน้ำแบบสกัดกั้น : คู drain, intercepting

interception drain

ทางระบายน้ำแบบสกัดกั้น : คู drain, intercepting

interception drain

ทางระบายน้ำแบบสกัดกั้น : คู drain, intercepting

interflow

น้ำที่ไหลใต้ผิวดิน : ส่วนของน้ำที่ซึมลงไปในดินจนดินอิ่มตัว และบางส่วนจะซึมลึกลงไปบางส่วนที่ซึมไม่ทันก็จะไหลไปซ้ำ ๆ

ตามลาดเรียก interflow

inundated land

พื้นที่น้ำท่วมขัง

inundation canal

คลองรับน้ำนอง : ๓ canal, inundation
inundation irrigation system

ระบบชลประทานรับน้ำนอง : ประกอบไปด้วยคลองรับน้ำนอง (inundation canal) ทำหน้าที่รับน้ำจากแม่น้ำเข้าสู่ระบบปเป็นช่วง ๆ โดยเฉพาะเมื่อเวลาน้ำขึ้น พื้นที่รับน้ำชลประทานจะมีคันกั้นน้ำล้อมรอบเนื่องจากอยู่ในที่ลุ่มต่ำระบบการกระจายน้ำในแปลงเพาะปลูกโดยทั่วไปจะเหมือนกับในระบบชลประทานที่ส่งน้ำโดยตรง แต่มีข้อจำกัดในเรื่องรอบเวรของการส่งน้ำ เพราะจะสามารถส่งน้ำได้เฉพาะเมื่อน้ำในแม่น้ำขึ้นสูงเท่านั้น

inverted siphon

ท่อเชื่อมโค้งลง : ๓ siphon, inverted
irrigable gross area

๓ area, gross irrigable
irrigation

การชลประทาน : กิจการและวิธีการทุกประเภทที่บุคคลได้จัดทำขึ้นเพื่อส่งน้ำไปใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูก
irrigation agriculture

เกษตรชลประทาน
irrigation canal

คลองชลประทาน : ๓ canal, irrigation
irrigation demand

ความต้องการน้ำชลประทาน : ๓ irrigation requirement
irrigation efficiency

ประสิทธิภาพชลประทาน : อัตราส่วนหรือร้อยละของปริมาณน้ำที่พืชใช้ไปจริงต่อปริมาณน้ำ ชลประทานที่ส่งให้ในพื้นที่ชลประทานหนึ่ง
irrigation frequency

ความถี่ของการส่งน้ำชลประทาน
irrigation interval

ช่วงเวลาการส่งน้ำ : จำนวนวันที่นับจากวันที่เริ่มต้นส่งน้ำไปจนถึงวันที่เริ่มต้นส่งน้ำครั้งต่อไปใน แปลงเพาะปลูกเดียวกัน เรียกอีก
อย่างว่า irrigation frequency
irrigation project

โครงการชลประทาน
irrigation requirement

ความต้องการใช้น้ำชลประทาน : ปริมาณน้ำชลประทานที่ต้องการเพื่อการเพาะปลูก ซึ่งนอกเหนือไปจากปริมาณน้ำ ที่พืชได้รับจากธรรมชาติ เช่น ฝน น้ำค้าง ฯลฯ ปริมาณน้ำนี้จะต้องคิดเผื่อไว้สำหรับการระเหย และการสูญเสียทางอื่นที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

มักแสดงอยู่ในรูปแบบของความลึกของน้ำต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่ โดยอาจจะระบุช่วงเวลาที่ต้องการด้วยก็ได้ เช่น ต่อเดือน ต่อปีหรือต่อฤดูเพาะปลูกหนึ่ง เป็นต้น หรือหากแสดงอยู่ในรูปแบบเดียวกับหน่วยของ ชลภาวะ (water duty) มันก็คือค่าของชลภาะนั้นเอง
irrigation structure

อาคารชลประทาน : สิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์ที่จำเป็นในงานชลประทาน ใช้เพื่อการจัดการน้ำชลประทานในด้านต่างๆ เช่น การควบคุม การวัด การส่งและการระบายน้ำ เป็นต้น
irrigation, border

การให้น้ำเป็นผืน : การให้น้ำแบบปล่อยน้ำให้ไหลท่วมเป็นผืนระหว่างคันดินสองคัน โดยน้ำจากคูส่งน้ำจะถูกส่งเข้าทางหัวแปลงกระจายไปจนทั่วท้ายแปลง
irrigation, contour check

การให้น้ำเป็นผืนตามแนวเส้นขอบเนิน
irrigation, corrugation

การให้น้ำแบบร่องคูเล็ก : การให้น้ำแบบผิวดินไปตามร่องคูเล็ก ๆ ลักษณะคล้ายร่องสังกะสี
irrigation, drip

การให้น้ำแบบน้ำหอยด : วิธีการให้น้ำแก่พืชที่จุดใดจุดหนึ่งหรือหลายจุดบนผิวดินหรือในเขต รากพืช โดยการปล่อยน้ำไหลเป็นหยด ๆ ติดต่อกัน
irrigation, flood

การให้น้ำแบบปล่อยท่วม : วิธีให้น้ำชลประทานแบบหนึ่งโดยปล่อยท่วมไปบนผิวดิน
irrigation, furrow

การให้น้ำแบบร่องคู : วิธีให้น้ำชลประทานแบบหนึ่งทางผิวดิน โดยปล่อยให้น้ำไหลในร่องคูถ้าเป็นร่องคูเล็กแค่นั้น เรียกว่า corrugation irrigation ถ้าร่องคูมีแนวยาวไปตามส่วนลาดเทของพื้นที่ เรียกว่า level furrow ถ้าร่องคูมีแนวขวางกับส่วนลาดเทของพื้นที่ เรียกว่า contour furrow
irrigation, sprinkler

การให้น้ำแบบฉีดฝอย : วิธีการให้น้ำแก่พืชโดยการฉีดเป็นฝอยเหนือพื้นที่เพาะปลูก โดยใช้หัวฉีด หรือท่อเจาะรู หรือเครื่องพ่นน้ำ เรียกอีกอย่างว่า spray irrigation หรือ overhead irrigation
irrigation, subsurface

1. การให้น้ำแก่พืชทางใต้ผิวดิน
  2. การให้น้ำแก่พืชโดยการเพิ่มระดับน้ำใต้ดินให้สูงขึ้นจนถึงเขตรากพืช
- irrigation, surface

การให้น้ำบนผิวดิน : วิธีการให้น้ำชลประทานโดยให้ไหลไปบนผิวดิน เช่น การให้น้ำแบบ ปล่อยท่วม (flood irrigation) หรือ การให้น้ำแบบร่องคู (furrow irrigation)
irrigation, tank

การชลประทานแบบอ่างเก็บน้ำ : ระบบชลประทานที่รับน้ำจากอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ซึ่งสร้างขึ้น โดยทำคันดินปิดกั้นที่ด้านท้ายน้ำของพื้นที่รับน้ำและส่งน้ำที่เก็บกักไว้ไปตามคลองสู่พื้นที่เพาะปลูก

irrigation, trickle

การให้น้ำแบบหยด : ดู irrigation, drip
irrigator

หัวฉีดน้ำแบบฝอย
isobars

เส้นชั้นความกดอากาศที่เท่ากัน
isochrone

เส้นที่ลากในแผนที่เชื่อมระหว่างจุดต่าง ๆ ที่น้ำใช้เวลาเดินทางเท่ากัน (แบ่งพื้นที่ลุ่มน้ำออกเป็น ส่วน ๆ โดยแต่ละส่วนจะใช้เวลาเดินทางไปถึงจุดทางออกเท่ากัน) เรียกอีกอย่างว่า histogram
isohyet

เส้นชั้นน้ำฝน : ดู isohyetal line
isohyetal line

เส้นชั้นน้ำฝน : เส้นที่ลากในแผนที่แสดงปริมาณฝนที่ตกเท่ากัน

jet

กระแสน้ำที่ไหลพุ่งออกมาจากช่องเปิด orifice หรือ nozzle ด้วยความเร็วสูง
jetty

รอกป้องกันคลื่น : สิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นยื่นจากฝั่งออกไปสู่ลำน้ำ หรือทะเล เพื่อกีดขวางกระแสน้ำทำหน้าที่ป้องกันการถูกกัดเซาะของคลื่น หรือเพื่อเพิ่มพื้นดินชายฝั่งโดยทำให้เกิดการตกตะกอน

joint

รอยต่อ

joint, construction

รอยต่อก่อสร้าง : รอยต่อที่กำหนดไว้ในงานคอนกรีตใน 1 วัน ใช้กับอาคารขนาดใหญ่ ซึ่งต้องเทคอนกรีตจำนวนมากติดต่อกัน และระยะเวลาที่ใช้ในการเทคอนกรีตนั้นเกินกว่าระยะเวลาการแข็งตัวของคอนกรีต (initial setting time)

joint, contraction

รอยต่อเพื่อการหดตัว : รอยต่อในงานคอนกรีตที่สร้างเพื่อไว้สำหรับรับการแตกร้าวที่อาจเกิดขึ้นเมื่อคอนกรีตแห้งตัว หรือหดตัว เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแตกร้าวไปทั่วทั้งโครงสร้าง โดยจะยอมให้เกิดการแตกที่รอยต่อเพื่อการหดตัวนี้แทน

joint, expansion

รอยต่อเพื่อการขยายตัว : รอยต่อในงานคอนกรีต อยู่ระหว่างชิ้นส่วนของโครงสร้างหลายชิ้นที่ถูกตรึงไว้ โดยยอมให้ ชิ้นส่วนแต่ละชิ้นขยายหรือหดตัวตามยาวได้อย่างอิสระตามการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ และ/หรือจุดที่ยอมให้ทรุดตัว หรือเคลื่อนตัวในแนวตั้ง

key wall

กำแพงล่าง : กำแพงซึ่งสร้างต่อจากพื้นของอาคารบังคับน้ำ เช่น เขื่อน ประตูท่อน้ำหรือระบายน้ำ โดยฝังลึกลงไปในพื้นที่ดินหรือหินที่รองรับอาคารนั้น

knot

หน่วยวัดความเร็วเป็นไมล์ทะเลต่อชั่วโมง เท่ากับ 6,080 ฟุตต่อชั่วโมง หรือ 1,852 เมตรต่อชั่วโมง

lag time

ช่วงเวลา : ช่วงระยะเวลานับจากหยุดให้น้ำจนกระทั่งน้ำที่หัวแปลงแห้ง

laminar flow

การไหลแบบราบเรียบ : ดู flow, laminar

land leveling

การปรับระดับดิน : ดู grading

land reclamation

การปรับปรุงที่ดิน : กระบวนการในการเปลี่ยนสภาพหรือคุณสมบัติของที่ดินที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้สูงสุด

land, arable

ที่ดินที่สามารถทำการเพาะปลูกได้ : ที่ดินที่มีเนื้อที่มากพอควร และสามารถใช้ในการเพาะปลูกได้ โดยให้ผลตอบแทนคุ้มค่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อลงทุนสร้างการชลประทานลงไป

land, non-arable

ที่ดินที่ไม่เหมาะต่อการเพาะปลูก : ที่ดินซึ่งเมื่อลงทุนทำการชลประทานในที่ดินนั้น จะไม่สามารถให้ผลตอบแทนคุ้มค่า

land, productive

ที่ดินที่ใช้เพาะปลูก : พื้นที่ในเขตชลประทานที่สามารถใช้เพาะปลูกได้มากที่สุด ซึ่งจะมีประมาณ 94% ของพื้นที่ทั้งหมด ส่วนที่เหลือเรียกว่า non-productive land ซึ่งจะเป็นถนน คันคูน้ำ บำบัด คอกสัตว์ ฯลฯ

lateral

คลองซอย : ดู canal, distributary

laterite

ศิลาแลง : เป็นดินชนิดหนึ่งมีสนิมเหล็กและมีรูพรุนทั้งตัว มักพบเป็นพีคใหญ่อยู่ใต้หน้าดินธรรมดา ศิลาแลงนี้เมื่อถูกธรรมชาติชะล้างเอาดินธรรมดาที่ปกคลุมอยู่ออกไปจนโผล่ขึ้นมาบนผิวดินและเกิดเปื่อยยุ่ยกระจายตัวออกไปกลายเป็น "ดินลูกรัง" (lateritic soil) ที่นิยมใช้ทำถนน

lateritic soil

ดินลูกรัง

leaching

การชะล้าง : การละลายของแร่ธาตุและอินทรีย์วัตถุในดินไปกับน้ำหรือตัวทำละลายอื่น แล้วถูกพัดพาไปจากบริเวณนั้น

leakage

การรั่วไหล : การสูญเสียในอาคารชลศาสตร์โดยไม่สามารถควบคุมได้ อันเนื่องมาจากแรงดันของน้ำ

levee

คันกั้นน้ำขนาดเล็ก : คันดินขนาดเล็กที่สร้างยาวไปตามแนวตั้งของแม่น้ำเพื่อป้องกันไม่ให้ น้ำ จากแม่น้ำไหลบ่าท่วมพื้นที่ใกล้เคียง

limestone

หินปูน : หินตะกอนชนิดหนึ่ง ซึ่งมีสารประกอบแคลเซียมคาร์บอเนตมากกว่าร้อยละ 50 โดย น้ำหนัก ได้แก่ แคลไซต์ อาจมี

หรือไม่มีโคโลไมต์ก็ได้ โดยทั่วไปหินตะกอนชนิดคาร์บอเนต ประกอบด้วย แคลไซต์ร้อยละ 95 และโคโลไมต์ร้อยละ 5

limit, liquid

ปริมาณน้ำในดินที่จุดซึ่งดินเริ่มเปลี่ยนสภาพจากของเหลวเป็นสภาพเหนียว (พลาสติก) ขึ้นเป็นรูปต่าง ๆ ได้ แสดงอยู่ในรูปของ

เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนัก

limit, plastic

ปริมาณน้ำในดินที่จุดซึ่งดินเริ่มเปลี่ยนสภาพจากสภาพเหนียว (พลาสติก) กลายเป็นวัสดุแข็งหรือปริมาณน้ำที่น้อยที่สุดในดินที่ทำให้

ดินสามารถถูกกลึงเป็นเส้นกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3.2 มม. (1/8 นิ้ว) ได้โดยไม่เกิดรอยแตกที่ผิว

limit, shrinkage

ปริมาณน้ำในดินที่จุดซึ่งดินเริ่มเปลี่ยนสภาพจากวัสดุแข็งกลายเป็นของแข็ง หรือ ปริมาณน้ำที่มากที่สุดในดิน ซึ่งถึงแม้ว่า

จะมีการสูญเสียน้ำอีกต่อไป ก็ไม่ทำให้ดินหดตัวหรือลด ปริมาตรลง

lined canal

คลองลาด : คู canal, lined

lining

การลาด : การปลูกลาดผิวทางน้ำหรืออ่างเก็บน้ำด้วยวัสดุที่ทนต่อการกัดกร่อนและรับความกดดันได้ดี เช่น คอนกรีต แอสฟัลต์ หรือ

โพลีเอสเตอร์ เพื่อป้องกันการรั่วซึม หรือการกัดเซาะหรือเพื่อลด friction losses ในทางน้ำ

liquid limit

คู limit, liquid

load, bed

ตะกอนท้องน้ำ : ตะกอนที่น้ำพัดพาไปซึ่งมีแนวการเคลื่อนที่อยู่ใกล้ ๆ ผิวท้องน้ำ หรือติดกับท้องน้ำ โดยการกลิ้ง กระโดด กระแทก

หรือเลื่อนไหลไป เนื่องจากมีขนาดใหญ่ และมีความหนาแน่นสูง เช่น กรวด หรือ เศษหิน

load, suspended

ตะกอนแขวนลอย : ตะกอนที่น้ำพัดพาไปซึ่งมีการเคลื่อนที่ในลักษณะแขวนลอยไปกับกระแสน้ำมีขนาดและความหนาแน่นน้อย

กว่าตะกอนท้องน้ำ (bed load) จึงเคลื่อนที่อยู่สูงกว่า และไปได้ระยะทางไกลกว่า

load, wash

ตะกอนชะล้าง : ตะกอนที่น้ำพัดพาไปจากผิวดินของพื้นที่รับน้ำ มีขนาดเล็กมากจนเกือบอยู่ในสภาพแขวนลอยอย่างถาวร

loam

ดินร่วน : ดินที่ประกอบด้วยส่วนผสมของดินเหนียว ทราย ดินตะกอน (silt) และอินทรีย์วัตถุต่าง ๆ โดยไม่แสดงคุณสมบัติของส่วนผสมดังกล่าวใด ๆ เค้นชัด

loamy sand

ดินปนทราย

logway

ทางล่องซุง : เป็นอาคารส่วนหนึ่งของเขื่อนหรือฝาย สำหรับให้ซุงล่องผ่านเขื่อนหรือฝายไปได้

lysimeter

ถังวัดปริมาณการใช้น้ำของพืช

lysimeter, constant water table

ถังวัดการใช้น้ำแบบน้ำใต้ดินคงที่

lysimeter, hydraulic weighing

ถังวัดการใช้น้ำแบบไฮดรอลิก

lysimeter, percolation type

ถังวัดการใช้น้ำแบบระบายน้ำ

lysimeter, rice

ถังวัดการใช้น้ำของข้าว

main canal

คลองส่งน้ำสายใหญ่ : ดู canal, main

main head regulator

อาคารบังคับน้ำปากคลองสายใหญ่

maintenance

การบำรุงรักษา : กิจกรรมใด ๆ ที่ดำเนินการเพื่อรักษาระบบชลประทาน เช่น คลองส่งน้ำคลองระบายน้ำ อาคารชลประทานต่าง ๆ รวมทั้งถนน ทางลำเลียงให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมที่จะใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพได้ตลอดเวลา

maintenance, preventive

การบำรุงรักษาแบบป้องกัน : การบำรุงรักษาระบบชลประทานเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายขนาดใหญ่ หรือเกิดการพังทลาย ซึ่งจะต้องใช้งบประมาณสูงในการซ่อมแซมหรือปรับปรุง

maintenance, regular

การบำรุงรักษาปกติ : การบำรุงรักษาที่กระทำเป็นประจำ เช่น งานกลางห้วย ทำความสะอาดอาคารอัดจารบีหรือทาสีเครื่องกว้าน บานระบาย หรือซ่อมแซมเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นต้น

maintenance, special

งานบำรุงรักษาพิเศษ : การบำรุงรักษาในกรณีพิเศษโดยใช้งบฉุกเฉิน เช่น อาคารเกิดการพังทลายเนื่องจากอุทกภัย เป็นต้น

manometer

เครื่องมือวัดความดันแบบหลอดแก้ว : ใช้วัดความดันของไหล โดยให้ความดันอยู่ในสมดุลกับน้ำหนักของแท่งปรอท หรือแรงยึดหยุ่นของขดลวดสปริง
masonry

หินก่อ : หินเรียงที่ใช้ปูนทราย (mortar) เป็นตัวเชื่อมประสานโดยรอบก้อนหิน
masonry weir

ฝายหินก่อ : ดู weir, masonry
mass curve

กราฟแสดงค่าน้ำฝนหรือน้ำท่าทับทวี โดยเขียนจากความสัมพันธ์ระหว่างเวลากับปริมาณน้ำ
mattress

แผงป้องกันลาดตลิ่ง : ทำด้วยกิ่งไม้หรือท่อนไม้เล็ก ๆ นำมามัดหรือยึดติดกันเป็นแผงใช้ปูบริเวณลาดตลิ่ง หรือที่มีน้ำไหลผ่าน เพื่อป้องกันการกัดเซาะของกระแสน้ำ
maximum probable flood

น้ำหลากสูงสุดที่สามารถคาดหมายว่าจะเกิดขึ้นได้ในลำน้ำสายหนึ่ง ณ จุดที่กำหนด
maximum probable rainfall

ปริมาณฝนสูงสุดตามช่วงเวลาตกที่กำหนด : ฝนซึ่งมีปริมาณสูงสุดในช่วงเวลาตกที่กำหนดซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่าจะเกิดขึ้นในลุ่มน้ำ
mean annual rainfall

ฝนเฉลี่ยรายปี : ค่าเฉลี่ยของฝนทั้งปีที่วัดได้ในเวลาหนึ่งซึ่งนานพอที่จะนำมาหาค่าเฉลี่ยได้อย่างถูกต้อง (15-30 ปี)
mean annual runoff

น้ำท่าเฉลี่ยรายปี : ดู runoff, mean annual
mean sea level

ระดับน้ำทะเลปานกลาง (รทก.) : สำหรับประเทศไทย ใช้ระดับน้ำทะเลปานกลาง ที่เกาะหลัก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นมาตรฐานเพื่อเปรียบเทียบระดับความสูงต่ำของดินหรือสิ่งก่อสร้างในงานสำรวจ งานก่อสร้าง หรืองานทั่วไป
measuring weir

ฝายวัดน้ำ : ดู weir, measuring
mercury barometer

เครื่องมือวัดความกดอากาศแบบปรอท : ดู barometer
meteorology

อุตุนิยมวิทยา : วิทยาศาสตร์แขนงหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศของโลก และกฎของธรรมชาติที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่าง ๆ
mitering gate

บานประตูเรือสัญจร : คู gate, mitering
mixed flow pump

คู pump, mixed flow
model

แบบจำลอง : โครงสร้าง หรือขบวนการ หรือปรากฏการณ์ ที่ถูกสร้างขึ้นเลียนแบบจากต้นแบบ
model, distorted

แบบจำลองผิวดิน : แบบจำลองที่มีมาตราส่วนทางแนวราบและแนวตั้งไม่เท่ากัน
model, fixed-bed

แบบจำลองทางชลศาสตร์ซึ่งพื้นท้องน้ำทำจากวัสดุที่ทนต่อการกัดเซาะของน้ำ
model, hydraulic

แบบจำลองทางชลศาสตร์ : แบบจำลองทางกายภาพที่สร้างเลียนแบบอาคารชลศาสตร์ เช่น spillway, stilling basin เพื่อศึกษา
พฤติกรรมการไหลของน้ำ
model, mathematical

แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ : แบบจำลองที่ใช้ความสัมพันธ์ทางคณิตศาสตร์แทนพฤติกรรม ของต้นแบบ
model, movable-bed

แบบจำลองทางชลศาสตร์ซึ่งพื้นและลาดด้านข้างของทางน้ำ ทำขึ้นจากวัสดุที่ยอมให้น้ำกัดเซาะได้
model, physical

แบบจำลองทางกายภาพ : แบบจำลองที่สร้างขึ้นเพื่อเลียนแบบคุณสมบัติทางกายภาพและพฤติกรรมของต้นแบบ
modernization

การปรับปรุงโครงการให้ทันสมัย : ขบวนการซึ่งใช้ปรับปรุงโครงการชลประทานเดิมให้มีมาตรฐานสูงขึ้น หรือเพิ่มพูนสมรรถนะ
มากขึ้นจากมาตรฐานเดิม ทั้งในด้านวิศวกรรม สังคม และเศรษฐกิจ
moisture content

ความชื้น : ปริมาณน้ำในวัสดุซึ่งแสดงอยู่ในรูปของเปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนัก เรียกอีกอย่างว่า water content
mole drain

ทางระบายน้ำแบบรูตุ่น : คู drain, mole
monoculture

การปลูกพืชอย่างเดียวกันที่เดิม : การปลูกพืชชนิดเดียวซ้ำ ๆ กันในที่ดินเดิม เช่น การทำนาในประเทศไทย โดยทั่วไปปลูกข้าวอย่าง
เดียวซ้ำ อยู่ที่ดินทุกปี
mortar

ปูนสอ : วัสดุที่ประกอบด้วย ปูนซีเมนต์ ทราย และ น้ำ
movable weir

ฝายที่เคลื่อนย้ายได้ : คู weir, movable

nappe

น้ำที่ไหลล้นฝายโดยพุ่งเป็นแผ่นน้ำที่มีผิวหน้าทั้งด้านบนและด้านล่าง

natural drainage

การระบายน้ำตามธรรมชาติ : ดู drainage, natural

navigation lock

ประตูเรือสัญจร : อาคารที่สร้างขึ้นในทางน้ำสำหรับให้เรือผ่านไปมาในบริเวณทางน้ำที่มีระดับต่างกันได้

Neyrpic distributor

อาคารจ่ายน้ำแบบ Neyrpic : ดู distributor, Neyrpic

night-storage irrigation system

ระบบสำรองน้ำในเวลากลางคืน : ระบบชลประทานขนาดเล็ก ที่ส่งน้ำให้พื้นที่เพาะปลูกเฉพาะช่วงเวลากลางวันเท่านั้น ส่วนเวลากลางคืนจะปิดท่อส่งน้ำเข้านาทั้งหมดเพื่อรับน้ำเข้าคลองส่งน้ำสำรองน้ำไว้ในบ่อขนาดใหญ่ข้างคลอง และ/หรือแต่ละช่วงคลอง โดยมีอาคารบังคับน้ำควบคุมเก็บกักน้ำไว้จนได้ปริมาณน้ำตามความต้องการของพื้นที่เพาะปลูกในเวลาเช้า และจะเริ่มส่งน้ำให้พื้นที่เพาะปลูกตามกระบวนการดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง

non-arable land

ที่ดินที่ไม่เหมาะต่อการเพาะปลูก : ดู land, non-arable

non-irrigable area

พื้นที่ที่ไม่สามารถได้น้ำชลประทาน : ดู area, non-irrigable

non-irrigated area

พื้นที่ที่ยังไม่ได้รับน้ำชลประทาน : ดู area, non-irrigation

non-uniform flow

การไหลแบบเปลี่ยนแปลง : ดู flow, varied

normal depth

ความลึกปกติ : ความลึกของน้ำในทางน้ำเปิดเมื่อน้ำในปริมาณที่กำหนดไหลด้วยความเร็วสม่ำเสมอ

normal retention level

ระดับเก็บกักปกติ

notched weir

ฝายวัดน้ำ : ดู weir, measuring

observation well

บ่อตรวจน้ำ :

1. บ่อน้ำที่ขุดขึ้นเพื่อตรวจสอบระดับและหรือคุณภาพน้ำใต้ดิน

2. บ่อน้ำที่ขุดเชื่อมต่อกับระบบท่อระบายน้ำใต้ดินเพื่อตรวจสอบระดับน้ำของระบบระบายน้ำนั้น

off-period

ช่วงเวลาไม่ส่งน้ำ : ช่วงเวลาที่หยุดการส่งน้ำชลประทาน

offtake

จุดแยก : จุดเริ่มต้นของทางน้ำสาขาที่นำน้ำออกไปจากทางน้ำหลัก

offtake regulator

อาคารบังคับน้ำปากคลองแยกหรือปากคลองซอย : คู regulator, head

offtake structure

อาคารบังคับน้ำปากคลองแยกหรือคลองซอย

Ogee weir

ฝายแบบโอจี้ : คู weir, Ogee

open channel

ทางน้ำเปิด : ทางน้ำซึ่งผิวน้ำสัมผัสกับบรรยากาศ หรือ ท่อน้ำที่มีน้ำไหลไม่เต็มท่อ

operation rule curve

กราฟแสดงเกณฑ์การจัดการน้ำในอ่างเก็บน้ำ : คู rule curve

optimum consumptive use

ปริมาณการใช้น้ำของพืชซึ่งให้ผลผลิตสูงสุด

optimum moisture

ความชื้นที่เหมาะสม :

1. ปริมาณความชื้นในดินที่ทำให้พืชเจริญงอกงามได้ดีที่สุด
2. ปริมาณความชื้นในดินที่ทำให้สามารถบดอัดดินได้แน่นมากที่สุด

orifice

รูหรือช่องน้ำผ่าน : รูหรือช่องเปิดที่มีขอบโดยรอบ ทำไว้บนแผ่นผนังส่วนใดส่วนหนึ่งของเครื่องมือหรืออาคารทางชลศาสตร์ เพื่อให้ น้ำไหลผ่าน ตามปกติจะมีขอบของช่องบางหรือคมโดยทั่วไปใช้เพื่อจุดประสงค์ในการวัดน้ำ หรือควบคุมปริมาณน้ำ

orifice, submerged

รูหรือช่องน้ำผ่านที่จมอยู่ใต้น้ำ

orographic rain

ฝนเกิดจากลมปะทะภูเขา : คู rain, orographic

osmotic pressure

แรงดูดซึม : คู pressure, osmotic

outlet

1. ช่องเปิดให้น้ำไหลออกจากคลอง หรือ ท่อ
2. อาคารระบายน้ำออกจากอ่างเก็บน้ำ

3. อาคารที่ใช้ส่งน้ำจากคลองส่งน้ำเข้าสู่คูน้ำในแปลงนา บางทีเรียกว่า farm turnout outlet transition

คู transition, outlet
overchute

รางน้ำข้ามคลอง : อาคารที่สร้างไว้เหนือคลอง เพื่อให้หน้าที่ไหลบ่ามาข้ามคลองไปได้
overflow

ทางทิ้งน้ำ : คู wasteway
overhead irrigation

การให้น้ำแบบฉีดฝอย : คู irrigation, sprinkler
overland runoff

น้ำท่าบนผิวดิน : คู runoff, overland

pan

ภาควัดการระเหยของน้ำ : ภาควัดด้วยเหล็กอาบสังกะสี หรือ โลหะที่ทนต่อการผุกร่อน มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 4 ฟุต ลึก 10 นิ้ว น้ำที่ใส่ในภาควัดจะลึกประมาณ 8 นิ้ว มักเรียกว่า class A-pan
pan coefficient

สัมประสิทธิ์ของการวัดการระเหย : อัตราส่วนระหว่างการใช้น้ำของพืช ต่อการระเหยจากภาควัด การระเหยของน้ำ
Parshall flume

รางน้ำแบบพาร์แชล : คู flume, Parshall
paving

การเรียงหินปิดทับเพื่อป้องกันผิวน้ำของเขื่อนดิน หรือคันดิน หรือชายฝั่งทะเล จากการกัดเซาะของคลื่นหรือกระแสน้ำ
peack flood

ยอดน้ำนอง : คู flood peak
penstock

ท่อส่งน้ำเข้าเครื่องกังหันน้ำ : ท่อปิดสำหรับจ่ายน้ำภายใต้ความดันเข้าไปขับเคลื่อนเครื่องกังหันน้ำ
perched ground water

น้ำใต้ดินที่อยู่เหนือชั้นดินที่น้ำซึมผ่านไม่ได้
perched water table

ระดับน้ำใต้ดินเทียม : คู water table, perched
percolation

การซึมผ่านดิน : การไหลซึมของน้ำอันเนื่องจากแรงดึงดูดของโลกผ่านดินที่อิ่มตัว
percolation type lysimeter

คู lysimeter

perennial stream

ลำน้ำที่มีน้ำไหลตลอดปี

permanent wilting point

จุดเหี่ยวเฉาถาวร : เมื่อความชื้นของดินในเขตรากพืชลดลงถึงจุดนี้ จะทำให้พืชเหี่ยวเฉาจนตาย เพราะไม่สามารถดูดน้ำมาทดแทนการคายน้ำได้

phreatic water

น้ำบาดาลไม่มีแรงดัน : น้ำบาดาลที่เกิดอยู่ในส่วนบนสุดของเขตอิ่มน้ำ(zone of saturation)และสัมผัสกับเขตอิมอากาศ(zone of aeration) ทำให้น้ำบาดาลชั้นดังกล่าวไม่มีแรงดัน

pier

ตอม่อ : แท่งหรือกำแพงที่ทำด้วยหินก่อหรือคอนกรีตเสริมเหล็กสร้างอยู่ในทางน้ำ โดยมีจุดประสงค์เพื่อแบ่งทางน้ำออกเป็นช่อง ๆ และหรือรับน้ำหนักในแนวตั้งของอาคารต่าง ๆ เช่น สะพาน

piezometer

เครื่องมือวัดระดับน้ำใต้ดิน : เครื่องสำหรับวัดความดันของน้ำภายในท่อ อ่างเก็บน้ำ หรือในมวลดินบริเวณเขื่อน ณ จุดที่ต้องการทราบ

pipe drop

ท่อลระดับน้ำ : อาคารลระดับน้ำชนิดหนึ่งซึ่งทำด้วยท่อ

piping

การพัดพาเม็ดดินภายใต้แรงดัน : การที่มีน้ำไหลซึมผ่านหรือลอดใต้เขื่อนแล้วพาเอาดินเม็ดละเอียดในตัวเขื่อนหรือใต้เขื่อนไปกับน้ำออกไปทางด้านท้ายน้ำ ทำให้เกิดเป็นโพรงซึ่งจะขยายใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่ความเร็วของน้ำก็เพิ่มขึ้นด้วย อันอาจเป็นสาเหตุให้เขื่อนพังทลายได้

pitching

การขานแนว : การใช้วัสดุก่อสร้างเช่นปูนทราย อุดตามแนวหรือรอยต่อตามลาดตลิ่ง คลองหรือที่อื่น ๆ เพื่อป้องกันน้ำกัดเซาะ

plane table

โต๊ะสำรวจ : ใช้สำรวจรายละเอียดเพื่อทำแผนที่และแผนผังในสนาม

planimeter

เครื่องมือวัดพื้นที่ : เครื่องมือสำหรับวัดพื้นที่บนแผ่นภาพ เช่น แผนที่แบบ แผนที่ หรือภาพถ่าย เป็นต้น

planks

แผ่นกั้นน้ำ : คู stoplanks

plastic limit

คู limit , plastic

polder

พื้นที่ปิดล้อม : พื้นที่ลุ่มต่ำซึ่งได้ปรับปรุงไม่ให้น้ำท่วม โดยการสร้างคันกั้นน้ำล้อมรอบพื้นที่นั้นไว้

ponding

การกักน้ำในทางน้ำไว้ชั่วคราวเพื่อนำมาใช้ประโยชน์

ponding method

การตรวจวัดการรั่วซึมของน้ำในคลองชลประทาน โดยการปิดกั้นคลองด้วยทำนบทั้งสองข้าง ทำให้เป็นบ่ออยู่ตรงกลาง

pore pressure

ความดันน้ำระหว่างเม็ดดิน : คู pressure, pore

pore space

ช่องว่างระหว่างเม็ดดิน : ส่วนที่เป็นของเหลวหรืออากาศซึ่งแทรกตัวอยู่ระหว่างเม็ดดิน

porosity

ความพรุน : ค่าอัตราส่วนร้อยละระหว่างปริมาตรของช่องว่างระหว่างเม็ดดินต่อปริมาตรของก้อนดินทั้งหมด

potential evapotranspiration

ปริมาณการใช้น้ำสูงสุดของพืช : ปริมาณการใช้น้ำของพืชรวมทั้งการคายน้ำของพืช การระเหยของน้ำในแปลงเพาะปลูก คำนวณได้

จากการใช้สูตรต่างๆ มีหน่วยเป็น มม./หนึ่งหน่วยระยะเวลา

precipitation

น้ำในบรรยากาศ : ไอน้ำในบรรยากาศที่แปรสภาพเป็นของเหลวหรือของแข็ง ตกลงสู่ผิวโลก ซึ่งหมายรวมไปถึงฝน ลูกเห็บ หิมะ

ฝนปนหิมะ น้ำค้าง น้ำค้างแข็ง

precipitation, probable maximum

ปริมาณฝนสูงสุดที่อาจเกิดได้ : ปริมาณฝน (หน่วยเป็นความลึก) ที่มีค่าใกล้เคียงกับปริมาณฝนสูงสุดที่สามารถเกิดขึ้นได้โดย

บรรยากาศที่มีสภาพทุกอย่างเอื้ออำนวยใช้อักษรย่อว่า PMP

pressure cell

เครื่องมือวัดแรงดันดิน : เครื่องมือที่ใช้วัดแรงดันดินในทิศทางต่าง ๆ ในระหว่างการก่อสร้างเขื่อนดิน บางทีเรียกว่า earth

pressure cell

pressure gauge, pressure gage

เครื่องมือวัดความดัน

pressure head

เสดความดัน : คู head, pressure

pressure relief valve

ลิ้นเสดความดัน : คู valve, pressure relief

pressure relief well

ปลดแรงดัน : บ่อรูปทรงกระบอกติดตั้งไว้ท้ายเขื่อนเพื่อลดแรงดันขึ้นของน้ำ (uplift pressure) ในเขื่อนดินให้น้อยลง หรือหมดไป บางทีเรียกว่า relief well pressure, absolute

ความดันสมบูรณ์ : ค่าความดันที่วัดได้บวกกับความดันบรรยากาศ pressure, atmospheric

ความดันบรรยากาศ : อัตราส่วนระหว่างน้ำหนักของบรรยากาศต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่บนผิวโลกมีค่าประมาณ 14.7 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว หรือ เป็นความสูง 760 มม.ปรอท หรือ 10 เมตรของน้ำ pressure, osmotic

แรงดูดซึม : แรงดันที่ทำให้น้ำไหลจากสารละลายที่มีความเข้มข้นน้อยกว่าไปสู่สารละลายที่มีความเข้มข้นมากกว่า โดยไหลผ่านผนังเซลล์บาง ๆ pressure, pore

ความดันน้ำระหว่างเม็ดดิน : ความดันของน้ำในช่องว่างของมวลดิน บางทีเรียกว่า pore water pressure pressure, uplift

แรงดันขึ้นของน้ำ : แรงดันขึ้นในแนวตั้งใต้อาคารชลประทาน เช่น เขื่อน ฝาย อันเกิดจากแรงดันของน้ำ มีหน่วยเป็น กิโลกรัมต่อตารางเมตรหรือตันต่อตารางเมตร pressure, vapor

ความดันไอ : ความดันที่เกิดจากโมเลกุลในรูปไออิมั้วเหนือผิวหน้าของของเหลวที่อุณหภูมิที่กำหนดให้ preventive maintenance

การบำรุงรักษาแบบป้องกัน : ดู maintenance, preventive primary canal

คลองส่งน้ำสายใหญ่ : ดู canal, main priming

การล่อน้ำ :

1. การดูดอากาศหรือไล่อากาศออก ทำให้ความดันภายในห้องสูบลดต่ำกว่าความดันในบรรยากาศ ทำให้น้ำในท่อดูดไหลเข้าสู่ห้องสูบและใบพัด เพื่อให้เครื่องสูบน้ำแบบหอยโข่งทำงานได้
2. การเริ่มปล่อยน้ำเข้าคลอง แล้วค่อย ๆ เพิ่มปริมาณไปจนถึงความจุที่ได้ออกแบบไว้ หรือ ตามที่ต้องการ productive irrigation project

โครงการชลประทานประเภทเพิ่มผลผลิต : โครงการชลประทานที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ในการเพิ่มผลผลิต productive land

แผนที่แสดงระดับชั้นในแนวตั้งของรูปตัดตามแนวยาว project area

พื้นที่โครงการ : ดู area, project

project evaluation

การประเมินผลโครงการ

project planning

การวางโครงการ

propeller

ใบพัด : ใบพัดของเครื่องสูบน้ำชนิดหนึ่ง โดยใบพัดจะอยู่ทางตอนปลายของท่อดูด

protective irrigation project

โครงการชลประทานประเภทบรรเทาทุกข์ : โครงการชลประทานที่สร้างขึ้นเพื่อบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของรา

ษฏร

prototype

ต้นแบบ : โครงสร้างของอาคารต่าง ๆ มีขนาดตามสัดส่วนจริง เพื่อใช้เป็นต้นฉบับในการจำลองแบบ

pump

เครื่องสูบน้ำ

pump, air lift

เครื่องสูบน้ำแบบใช้ลมดัน : เครื่องสูบน้ำชนิดหนึ่งที่ใช้ลมพัฒนาบ่อบาด

pump, axial flow

เครื่องสูบน้ำชนิดหนึ่งที่มีทิศทางการไหลของน้ำเข้าสู่และออกจากใบพัดขนานกับแกนของเพลลา

pump, centrifugal

เครื่องสูบน้ำแบบหอยโข่ง : เครื่องสูบน้ำชนิดหนึ่งที่ใช้สูบน้ำโดยอาศัยแรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลาง ใบพัด

pump, deep well

เครื่องสูบน้ำชนิดหนึ่งซึ่งใช้สำหรับสูบน้ำจากบ่อน้ำลึก

pump, impulse

เครื่องสูบน้ำชนิดหนึ่งซึ่งทำงานเป็นจังหวะ ๆ ไม่ต่อเนื่อง เช่น ตะบันน้ำ

pump, mixed flow

เครื่องสูบน้ำชนิดหนึ่งที่มีทิศทางการไหลของน้ำเข้าสู่ใบพัดในแนวขนานกับเพลลา และไหลออกจากใบพัดทำมุม 45 ถึง 80 องศา

กับแกนของเพลลา

pump, propeller

ดู pump, axial flow

pump, radial flow

เครื่องสูบน้ำชนิดหนึ่งที่มีทิศทางการไหลของน้ำเข้าสู่ศูนย์กลางของใบพัดในแนวขนานกับเพลลาและไหลออกจากใบพัดในทิศทาง

ที่ตั้งฉากกับการไหลเข้า

pump, reciprocating

เครื่องสูบน้ำแบบลูกสูบชัก : เครื่องสูบน้ำชนิดหนึ่งที่เพิ่มพลังงานให้แก่้ำโดยการเคลื่อนที่ของ ลูกสูบในแนวราบเพื่ออัดน้ำใน
กระบอกสูบออกสู่ทางจ่าย
pump, rotary

เครื่องสูบน้ำแบบแกนหมุน : เครื่องสูบน้ำชนิดหนึ่งทำงาน โดยการอัดน้ำที่อยู่ภายในเครื่องด้วยแกนหมุน (rotor) แล้วปล่อยออก
ทางช่องปล่อยน้ำ

quaternary canal

คูส่งน้ำ : คู canal, quaternary
quicklime

ปูนดิบ : สารประกอบแคลเซียมออกไซด์ ได้จากการเผาหินที่มีองค์ประกอบหลักเป็นแคลเซียมคาร์บอเนต
quicksand

ทรายดูด : เป็นลักษณะของดินซึ่งทรายละเอียดที่อยู่ในสภาพอิ่มตัวเป็นของเหลวถูกทำให้ลอยตัวขึ้น โดยความกดดันของน้ำจาก
ด้านบน

radial flow pump

คู pump, radial flow
radial gate

บานโค้ง : คู gate, radial
rain gauge

เครื่องวัดน้ำฝน
rain recording gauge

เครื่องวัดน้ำฝนแบบอัตโนมัติ
rain, convection

ฝนเกิดจากมวลอากาศร้อน : ฝนซึ่งเกิดจากมวลของอากาศร้อน ซึ่งมีความชุ่มชื้นมาก ลอยตัวขึ้นสูงไปกระทบความเย็นแล้วกลั่นตัว
ตกลงมาเป็นฝน
rain, cyclonic

ฝนเกิดจากพายุหมุน : ฝนซึ่งเกิดจากพายุหมุนที่ก่อตัวในทะเลจีนใต้ หรือในมหาสมุทรแปซิฟิกอาจมีกำลังแรงเป็นได้ฝุ่น แต่เมื่อเข้าสู่
แผ่นดินจะลดกำลังลงเป็นเพียงดีเปรสชัน ทำให้ฝนตกในแผ่นดินน้อยกว่าในทะเล
rain, orographic

ฝนเกิดจากลมปะทะภูเขา : ฝนที่เกิดจากมวลของอากาศที่มีความชื้นเคลื่อนตัวเข้าปะทะภูเขาเทือกเขา ทำให้เกิดเป็นฝนทางด้านรับ
ลม หรือด้านหน้าเขา
rainfall

ปริมาณฝน : ปริมาตรของน้ำฝนที่ตกลงสู่ผิวโลก โดยปกติแสดงอยู่ในรูปของความลึกของน้ำบนพื้นที่หนึ่งที่กำหนด มีหน่วยเป็นความสูง เช่น มิลลิเมตรหรือนิ้ว
rainfall excess

ปริมาณฝนที่เหลือจากการสูญหาย : ปริมาณฝนส่วนหนึ่งที่กลายเป็นน้ำท่าซึ่งไหลลงสู่แม่น้ำลำธารทันที
rainfall intensity

ความแรงของฝน : ปริมาณฝน (หน่วยเป็นความลึก) ต่อหนึ่งหน่วยเวลา
rainfall, accumulated

ปริมาณฝนสะสม : ปริมาณน้ำฝนรวมสะสมตามระยะเวลาที่เพิ่มขึ้น
rainfall, antecedent

ปริมาณน้ำฝนที่ตกมาก่อนแล้ว : จำนวนน้ำฝนที่ตกมาก่อนแล้ว และนำมาใช้ในการคำนวณหาความสัมพันธ์ของน้ำฝนและน้ำท่าในระยะข้างหน้า
rapid flow

ความเร็วของกระแสน้ำที่ไหลเร็วกว่าความเร็ววิกฤต (critical flow)
rate of flow

อัตราการไหลของน้ำ : ดู discharge
rating curve

เส้นโค้งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับน้ำกับปริมาณน้ำ
reach

ช่วงหนึ่งช่วงใดของแม่น้ำหรือคลอง
recession curve

กราฟแสดงช่วงน้ำลด
recession phase

ช่วงน้ำแห้ง : ระยะเวลา นับจากน้ำที่หิวแปลงแห้ง ไปจนกระทั่งถึงท้ายแปลงแห้ง
recharge basin

พื้นที่ตักน้ำ : พื้นที่รับน้ำที่ไหลบ่ามาในขณะฝนตก และยอมให้น้ำไหลลงสู่ชั้นน้ำใต้ดินได้ โดยมีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำใต้ดิน
recharge well

บ่อน้ำใต้ดิน : บ่อที่ขุดขึ้นเพื่อให้น้ำผิวดินไหลเข้าไปสู่ชั้นหินอุ้มน้ำ (aquifer) โดยมีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำในชั้นหินอุ้มน้ำ บางทีเรียกว่า diffusion well
recharge, ground-water

การเพิ่มปริมาณน้ำใต้ดิน : การเพิ่มปริมาณน้ำในชั้นน้ำใต้ดินด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ต่อไป
reciprocation pump

เครื่องสูบน้ำแบบลูกสูบชัก : ดู pump, reciprocating
rectangular weir

ฝายสี่เหลี่ยม : ดู weir, rectangular
recurrence interval

รอบการเกิดซ้ำ : ดู return period
regimen

ดู regime
regular maintenance

การบำรุงรักษาปกติ : ดู maintenance, regular
regulator

อาคารบังคับน้ำ : อาคารที่สร้างขึ้นในคลอง ณ ตำแหน่งที่เหมาะสมเพื่อควบคุมบังคับน้ำ
regulator, check

อาคารบังคับน้ำกลางคลอง
regulator, head

อาคารบังคับน้ำปากคลอง : อาคารที่สร้างขึ้นที่ปากคลองเพื่อควบคุมปริมาณน้ำที่จะไหลเข้าสู่คลองส่งน้ำ
regulator, main head

อาคารบังคับน้ำปากคลองสายใหญ่
regulator, tail

อาคารบังคับน้ำปลายคลองหรือประตูระบายปลายคลอง : อาคารที่สร้างขึ้นที่ปลายคลองส่งน้ำหรือในคลองส่งน้ำจุดที่อยู่ใกล้ ๆ กับ
ปลายคลอง เพื่อบังคับน้ำให้มีระดับตามที่กำหนดโดยปกติถ้าคลองไปสิ้นสุดลงกลางทุ่ง ก็ไม่จำเป็นต้องมีอาคารนี้ แต่ถ้าคลองนั้นไป
เชื่อมต่อกับทางน้ำสายอื่นก็จำเป็นต้องมีเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว
rehabilitation

การซ่อมแซมและปรับปรุงโครงการชลประทานให้อยู่ในสภาพคงเดิม
relative humidity

ความชื้นสัมพัทธ์ : อัตราส่วนระหว่างความชื้นในอากาศขณะนั้น ต่อความชื้นของอากาศแห้งเดียวกันเมื่ออิ่มตัว แสดงอยู่ในรูปร้อย
ละ
relief drain

ทางระบายน้ำเพื่อลดแรงดัน : ดู drain, relief
relief well

บ่อลดแรงดัน : ดู pressure relief well
report, draft final

ร่างรายงานฉบับสุดท้าย

report, executive

รายงานฉบับผู้บริหาร
report, feasibility

รายงานการศึกษาความเหมาะสม
report, final

รายงานฉบับสุดท้าย
report, inception

รายงานแผนการปฏิบัติงาน
report, interim

รายงานที่จัดทำขึ้นในระหว่างปฏิบัติงาน
report, preliminary

รายงานเบื้องต้น
report, progress

รายงานความก้าวหน้า
report, reconnaissance

รายงานการศึกษาความเหมาะสมเบื้องต้น
report, summary

รายงานสรุปย่อ
reservoir

อ่างเก็บน้ำ : แหล่งน้ำที่เกิดจากการก่อสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำ (storage dam)
retaining wall

กำแพงกันดิน : กำแพงที่สร้างขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้ดินเลื่อนทรุดลงมา
retarder

สารหน่วงการก่อตัว : สารผสมคอนกรีตช่วยหน่วงเวลาการแข็งตัวของคอนกรีต
retention level

ระดับเก็บกัก
return flow

น้ำเหลือใช้ : น้ำที่ถูกผันออกจากแหล่งน้ำเข้าสู่พื้นที่ชลประทาน แล้วไหลลงสู่ลำน้ำเดิม
ridge

สันเนิน : สันเนินซึ่งมีพื้นที่ลาดลงไปทั้งสองด้านหรือมากกว่า เหมาะสำหรับการวางแนวคลองส่งน้ำ เพราะจะทำให้สามารถส่งน้ำจากคลองได้ทั้งสองด้าน

right-of-way

เขตคลอง

riprap

หินทิ้ง : หินซึ่งทิ้งตามลาดตลิ่ง ลาดด้านหน้าเขื่อน หรือทางด้านท้ายน้ำหรือเหนือน้ำ ของอาคารเพื่อป้องกันการกัดเซาะ

reiser pipe

ท่อตั้งที่ใช้กับหัวฉีดในระบบการให้น้ำแบบฉีดฝอย (sprinkler irrigation)

river basin

พื้นที่ลุ่มน้ำ : ดู area, catchment

river forecasting

การพยากรณ์สภาพน้ำ

rockfill dam

เขื่อนหินทิ้ง : ดู dam, rockfill

rockfill weir

ฝายหินทิ้ง : ดู weir, rockfill

root zone

เขตรากพืช : ดู zone, root

rotary pump

เครื่องสูบน้ำแบบแกนหมุน : ดู pump, rotary

rotation system

ระบบส่งน้ำแบบหมุนเวียน : ระบบที่ไม่สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่ทั้งหมดเต็มตามความต้องการตลอดเวลาได้ ต้องแบ่งพื้นที่ออกเป็น ส่วน ๆ แต่ละส่วนจะได้รับน้ำในช่วงเวลาหนึ่งซึ่งไม่พร้อมกัน โดยหมุนเวียนกันไป

roughness coefficient

สัมประสิทธิ์ของความขรุขระ

rubber weir

ฝายยาง

runoff

น้ำท่า

runoff, annual

ปริมาณน้ำทั้งปี : ปริมาณน้ำทั้งปีของแม่น้ำสายใดสายหนึ่ง

runoff, direct

น้ำท่า

runoff, ground water

น้ำท่าใต้ดิน : ส่วนของน้ำที่ไหลซึมลงไปดินกลายเป็นน้ำใต้ดิน แล้วไหลลงสู่ทางน้ำธรรมชาติในลักษณะน้ำพุธรรมชาติ (spring)

runoff, mean annual

น้ำท่าเฉลี่ยรายปี : ค่าเฉลี่ยของปริมาณน้ำท่าทั้งปีของแม่น้ำสายหนึ่งหาได้จากปริมาณน้ำทั้งปีหลาย ๆ ปี รวมกันหารด้วยจำนวนปี ซึ่งควรเป็นระยะเวลาที่นานพอควร (15-30 ปี)

runoff, overland

น้ำท่าบนผิวดิน : ส่วนหนึ่งของน้ำฝนที่ตกลงมาเหนือพื้นที่รับน้ำฝนแล้วไหลบนผิวดินไปลงลำน้ำ

saline soil

ดินเค็ม : ดินที่ประกอบด้วยเกลือซึ่งสามารถละลายน้ำได้ ในปริมาณที่เป็นอันตรายต่อการเจริญเติบโตของพืช

saline water

น้ำเค็ม : น้ำที่มีปริมาณความเข้มข้นของสารละลายเกลือ

saline-alkali soil

ดินเค็มต่าง : ดินที่มีองค์ประกอบทั้งที่เป็นด่างในปริมาณที่สามารถหยุดยั้งการเจริญเติบโตของพืช และส่วนที่เป็นเกลือซึ่งสามารถละลายน้ำได้

salinity

ความเค็ม : ความเข้มข้นของเกลือในน้ำ โดยทั่วไปแสดงอยู่ในรูปของจำนวนส่วนของคลอไรด์ต่อน้ำหนึ่งล้านส่วน

salinity control

การควบคุมความเค็ม : การควบคุมไม่ให้น้ำเค็มเข้ามามีผลกระทบและเป็นอันตรายต่อการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการประปา หรือการลดปริมาณเกลือเพื่อป้องกันการเสื่อมคุณภาพของดินในพื้นที่เพาะปลูก

saltation

การกลิ้งกระโดด (ของตะกอนท้องน้ำ) : อาการที่อนุภาคตะกอนในลำน้ำเคลื่อนที่ในลักษณะกลิ้งและกระโดดเป็นช่วงสั้น ๆ ไปบนพื้นท้องน้ำ

sand sluice

ช่องระบายทราย : ช่องเปิดพร้อมบานบังคับน้ำทำไว้ที่อาคารประเภทฝาย เพื่อระบายตะกอนทรายที่ทับถมอยู่หน้าฝายออกไปทางด้านท้ายน้ำ โดยให้น้ำไหลผ่านด้วยความเร็วสูงพร้อมกับพัดพาตะกอนออกไป

sand trap

บ่อดักทราย : อาคารที่ทำไว้ในทางน้ำเพื่อดักจับตะกอนที่ไหลมากับน้ำ เช่น ดิน หรือทราย

sandstone

หินทราย : หินชั้นชนิดหนึ่งซึ่งประกอบด้วยเศษหินที่มีลักษณะกลมหรือเหลี่ยมขนาดเม็ดทรายประสมอยู่ในหินทรายเนื้อละเอียด

อาจมีวัตถุประสาน เช่น ซิลิกา เหล็ก ออกไซด์หรือแคลเซียมคาร์บอเนตประสานเม็ดเศษหินต่าง ๆ ให้เกาะกันแน่นแข็ง

sandy clay

ดินเหนียวปนทราย
sandy clay loam

ดินร่วนเหนียวปนทราย
sandy loam

ดินร่วนปนทราย
saturated soil

ดินชุ่มน้ำ : ดินที่มีน้ำอยู่เต็มตามช่องว่างระหว่างเม็ดดิน
saturation zone

เขตอิ่มน้ำ : คู zone, saturation
scour

การพัดพา : การที่กระแสน้ำที่รุนแรงกัดเซาะที่พื้นท้องน้ำและตลิ่ง แล้วพัดพาไปอย่างรวดเร็ว
scraper

เครื่องจักรกลงานดินชนิดหนึ่งใช้ในการขุด และขนย้ายดิน
secondary canal

คลองซอย : คู canal, distributary
sediment

ตะกอน : วัตถุต่าง ๆ ที่กระแสน้ำพัดพามา เช่น ดิน หิน ทราย และตกจมลงสู่ท้องน้ำ เมื่อกระแสน้ำลดความเร็ว
sediment control

การควบคุมตะกอน : การลดปริมาณตะกอนในลำน้ำเพื่อป้องกันหรือลดอัตราการตกตะกอนในระบบส่งน้ำ แหล่งเก็บกักน้ำ และแหล่งน้ำอื่น ๆ
sedimentation

การตกตะกอน : การที่ตะกอนในน้ำจมลงสู่ท้องน้ำเมื่อกระแสน้ำลดความเร็ว
seed bedding

แปลงตกกล้า
seepage

การซึมผ่าน : การไหลซึมของน้ำผ่านรอยแตก ร้าว หรือรูพรุนเล็ก ๆ ที่ผิวของวัตถุที่ไม่อิ่มตัว(unsaturate) อย่างช้า ๆ เข้าไปสู่หรือออกจากตัววัตถุ เช่น การสูญเสียน้ำโดยการไหลซึมออกไปจากคลอง อ่างเก็บน้ำ หรือแหล่งเก็บน้ำอื่น ๆ
seepage drain

ทางระบายน้ำเพื่อลดแรงดัน : คู drain, relief
service spillway

ทางระบายน้ำล้นปกติ : คู spillway

service unit

แจกส่งน้ำ : พื้นที่เพาะปลูกที่ใช้น้ำจากคูน้ำสายเดียวกัน

setting time

ระยะเวลาการก่อตัว : ระยะเวลาที่ปูนซีเมนต์เริ่มแข็งตัว

settlement shrinkage

การหดตัวที่เกิดจากการตกจมของอนุภาคของแข็งในคอนกรีตหลังการเทใหม่ ๆ สังเกตได้จากการมีน้ำที่ผิวหน้าของคอนกรีต

sharp-crested weir

ฝายสันคม : คู weir, sharp - crested

sheep-foot roller

ลูกกลิ้งตีนแกะ : เครื่องมือชนิดหนึ่งที่ใช้ในการบดอัดดิน มีลักษณะเป็นลูกกลิ้งมีผิวหน้าเป็นปุ่มยื่นออกมาคล้ายตีนแกะ

sheet erosion

การกัดเซาะชนิดหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นในลักษณะที่ผิวหน้าของวัตถุกัดเซาะหลุดออกมาเป็นผืน โดยลมหรือน้ำ

shotcrete

ปูนพัน : ปูนทรายที่เป็นส่วนผสมของปูนซีเมนต์ ทราย และน้ำ ซึ่งถูกฉีดพ่นเข้าไปในพื้นที่ที่ต้องการด้วยเครื่องอัดอากาศบางที่เรียก

Gunite

shrinkage limit

คู limit, shrinkage

side slope

ลาดด้านข้าง : ลาดที่อยู่ด้านข้างของคลองหรือคันดิน

sieve gauge

ขนาดตะแกรง : ขนาดของช่องตะแกรงที่ยอมให้อนุภาคของวัสดุที่มีขนาดเล็กกว่าที่กำหนดลอดผ่านไปได้

sill

สันทราย : ส่วนของอาคารบังคับน้ำใช้สำหรับรองรับบานบังคับน้ำเมื่อบานปิดสนิท

silt

ดินตะกอนทราย : สารอนินทรีย์ในดินที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางอยู่ในช่วง 0.02 ถึง 0.002 ม.

silt loam

ดินร่วนปนตะกอนทราย

silting

การตกตะกอน : กระบวนการที่พื้นท้องน้ำถูกดินตะกอนทรายทับถมจนมีระดับสูงขึ้น

silty clay

ดินเหนียวปนตะกอนทราย

silty clay loam

การจำลอง : การใช้แบบจำลอง (model) ทำการเลียนแบบ โครงสร้าง ขบวนการหรือปรากฏการณ์ของต้นแบบ (prototype)
siphon

ท่อเชื่อม : อาคารเป็นท่อให้น้ำไหลผ่านลอดหรือข้ามสิ่งกีดขวาง เช่น ถนน ทางรถไฟทางน้ำ หรือแอ่งน้ำ โดยถูกออกแบบ
ให้น้ำไหลผ่านแบบเต็มท่อกายใต้ความกดดันของน้ำ บางทีเรียกทับศัพท์ว่า ไชฟอน
siphon, inverted

ท่อเชื่อมโด้งลง : อาคารที่เป็นท่อโด้งลงให้น้ำไหลผ่านลอดสิ่งกีดขวาง เช่น ถนน ทางรถไฟ ทางน้ำต่าง ๆ เป็นต้น
ski - jump

อาคารที่น้ำซึ่งไหลมาด้วยความเร็วสูงถูกทำให้กระโจนขึ้นสู่อากาศ เพื่อลดพลังงานด้านท้ายน้ำของอาคาร เช่น การไหลของน้ำที่ท้าย
ทางระบายน้ำล้น
ski-jump bucket

ส่วนท้ายของอาคารทางระบายน้ำล้นแบบหนึ่ง
slope protection

การป้องกันลาดตลิ่ง : การใช้วัสดุ เช่น ก้อนหิน แท่งคอนกรีต หรือกิ่งไม้วางเรียงบนลาดตลิ่งของแม่น้ำ หรือ ชายฝั่งทะเล เพื่อ
ป้องกันการกัดเซาะหรือการไหลเลื่อนของดิน
sluiceway

ร่องระบาย : ทางน้ำที่สร้างขึ้นสำหรับรับน้ำจากช่องระบายเพื่อระบายน้ำทิ้งไปทางด้านท้ายน้ำ
slump test

การทดสอบการยวบตัว
sodium adsorption ration (SAR)

อัตราส่วนการแลกเปลี่ยนโซเดียมในดิน : ในน้ำชลประทานตามปกติจะมีค่า SAR อยู่ระหว่าง 2-4 ถ้ามากกว่า 4 จะทำให้ดินเป็นดิน
ด่างและดินจะแน่น การระบายน้ำทำได้ยาก
soil moisture

ความชื้นในดิน
soil moisture tension

แรงดึงความชื้นในดิน : แรงที่ต้องใช้เพื่อจะคูดน้ำออกจากดินต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่
soil profile

รูปตัดของชั้นดิน : รูปตัดที่เรียงกันในแนวคิงของชั้นดินที่อยู่ตามธรรมชาติ
soil separates

อนุภาคดินแบ่งตามขนาด : อนุภาคของดินที่พิจารณาตามขนาดของมัน แบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ ทราย (sand) ตะกอนดิน (silt)
และดินเหนียว (clay) ซึ่งจะมีขนาดตั้งแต่ 2.00 ถึง 0.02 มม. , 0.02 ถึง 0.002 มม. และ 0.002 มม. ลงไป ตามลำดับ
soil structure

โครงสร้างของดิน : ลักษณะการเรียงตัวและการเกาะกันระหว่างเม็ดดิน

soil texture

ลักษณะเนื้อดิน : ขนาดของอนุภาคดินที่รวมตัวกันเป็นก้อนดิน

soil, alkaline

ดินต่าง : ดินที่มีปฏิกิริยาเป็นด่าง คือ อ่านค่า pH ของดินที่ผสมน้ำอิ่มตัวได้มากกว่า 7

soil, alluvial

ดินตะกอนลุ่มน้ำ : ดินที่เกิดในที่ราบลุ่ม มีตะกอนมาทับถมทุกปี เช่น

1. alluvial cone เนินตะกอนรูปกรวย : เนินที่เกิดจากการสะสมตัวของตะกอนในบริเวณที่มีการเปลี่ยนแปลงระดับของทางน้ำจากหุบเขาชั้นลงสู่ที่ราบและตะกอนสะสมกันพูนเป็นรูปกรวย

2. alluvial fan เนินตะกอนรูปพัด : เนินที่เกิดจากการสะสมตัวของตะกอนในบริเวณที่มีการเปลี่ยนแปลงระดับของน้ำจากหุบเขาชั้นลงสู่ที่ราบ ซึ่งจะทำให้ความเร็วของกระแสน้ำลดลงไม่สามารถพาตะกอนบางส่วนไปได้ ตะกอนดังกล่าวจึงตกสะสมในลักษณะแยกกระจายออกไปรอบข้างเป็นรูปพัด

3. alluvial plain ที่ราบตะกอนน้ำพา : ที่ราบหรือค่อนข้างราบขนาดใหญ่สองฝั่งแม่น้ำในฤดูน้ำหลาก น้ำจะไหลล้นสองฝั่งแม่น้ำท่วมบริเวณดังกล่าว และนำตะกอนมาสะสม ถ้าเป็นที่ราบขนาดเล็กเรียกว่า ที่ลุ่มราบตะกอนน้ำพา หรือคำโบราณเรียกว่า ที่น้ำไหลทรายมูล (alluvial flat)

specific gravity

ความถ่วงจำเพาะ : อัตราส่วนระหว่างน้ำหนักของสสาร ต่อน้ำหนักของน้ำที่มีปริมาตรเท่ากัน

specific gravity, apparent

ความถ่วงจำเพาะปรากฏ : อัตราส่วนระหว่างน้ำหนักของดินแห้งต่อน้ำหนักของน้ำที่มีปริมาตรเท่าดินทั้งก้อน ซึ่งรวมถึงช่องว่างระหว่างเม็ดดินด้วย

specific weight

น้ำหนักจำเพาะ : น้ำหนักของสสารต่อหนึ่งหน่วยปริมาตร

specific yield

อัตราส่วนของปริมาตรน้ำที่สามารถไหลออกจากก้อนดินหรือก้อนหินที่อิ่มตัวได้โดยแรงดึงดูดของโลก ต่อปริมาตรของก้อนดินหรือก้อนหินนั้น

ปริมาตรน้ำท่าสูงสุดต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่

specification

รายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะ

spillway

ทางระบายน้ำสัน : อาคารที่สร้างขึ้นเพื่อระบายน้ำส่วนที่เกินจากความจุซึ่งอ่างเก็บน้ำจะเก็บกักไว้ได้ให้ไหลผ่านทิ้งไปในทางน้ำเดิมเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ตัวเขื่อน

spillway, bell mouth

ทางระบายน้ำสันแบบปากแตร

spillway, chute

ทางระบายน้ำล้นแบบรางเท
spillway, emergency

ทางระบายน้ำล้นลูกฉิ่ง : ทางระบายน้ำล้นที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยทางระบายน้ำล้นปกติระบายน้ำออกจากเขื่อนทิ้งไป
spillway, morning glory

ทางระบายน้ำล้นแบบปากแตร
spillway, ogee

ทางระบายน้ำล้นแบบโอ๊กี้
spillway, side channel

ทางระบายน้ำล้นแบบให้น้ำไหลเข้าด้านข้าง
spillway, siphon

ทางระบายน้ำล้นแบบไซฟอน
spoil bank

คันดินทิ้ง : คันดินริมคลองซึ่งเป็นดินส่วนเกินที่ขุดขึ้นมาจากคลอง และไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น
spray irrigation

การให้น้ำแบบฉีดฝอย : ดู irrigation, sprinkler
spur dike

รอชนิดหนึ่ง : ดู groyne
staff gauge

แผ่นวัดระดับน้ำ
stage hydrograph

ดู hydrograph, stage
steady flow

การไหลแบบคงที่ : ดู flow, steady
stilling basin

แอ่งน้ำนิ่ง : อาคารส่วนที่อยู่ด้านท้ายน้ำ ของ ทางระบายน้ำล้น รางเท หรือ อาคารน้ำตก ทำหน้าที่สลายพลังงานของน้ำที่ไหลออก
จากอาคารดังกล่าวด้วยความเร็วสูง โดยทำให้น้ำกระทบสิ่งกีดขวางหรือหมุนวนอยู่ในบ่อนั้นก่อนจะไหลออกไปด้วยความเร็วที่ช้า
ลง

stone pitching

หินเรียงยาแนว : การใช้หินใหญ่เรียงเป็นระเบียบแล้วยาแนวรอยต่อระหว่างก้อนหินด้วยปูนสอเพื่อป้องกันไม่ให้ก้อนหินหลุดออก
จากกัน

stoplogs

ท่อนกั้นน้ำ : ท่อนไม้ แท่งคอนกรีต หรือเหล็ก สำหรับใส่ในร่อง groove เพื่อปิดกั้นน้ำชั่วคราวเมื่อต้องการตรวจสอบหรือซ่อมแซมบานบังคับน้ำ ในกรณีที่ท่อนกั้นน้ำถูกใช้เพื่อควบคุมการไหลของน้ำผ่านอาคารจะเรียกว่า regulation planks stopplanks

แผ่นกั้นน้ำ : แผงไม้ แผ่นคอนกรีต หรือแผ่นเหล็ก ใช้สำหรับปิดกั้นน้ำในอาคารชลประทานขนาดเล็ก
storage, active

ปริมาณน้ำใช้การ : ดู active storage
storage, dead

ความจุที่ไม่ใช้งาน : ความจุของอ่างเก็บน้ำส่วนที่ต่ำกว่าระดับที่สามารถควบคุมได้
storage, depression

ความจุของแอ่งน้ำ : ปริมาตรของน้ำที่ขังอยู่ในแอ่งน้ำธรรมชาติตามผิวดิน เช่น หนอง บึง หลุมบ่อ เป็นต้น
storage, detention

แอ่งเก็บน้ำชั่วคราว : ปริมาตรน้ำซึ่งสามารถเก็บกักไว้ได้ชั่วคราวในเวลาที่กำหนดให้เช่นอ่างเก็บน้ำ หนอง บึง ฯลฯ
storage, effective

ความจุใช้งาน : ปริมาณน้ำเก็บกักที่นำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์เป็นปริมาตรอยู่ระหว่าง ระดับความจุไม่ใช้งาน กับระดับเก็บกักน้ำ
stripping

การขุดเปิดหน้าดิน : การเคลื่อนย้ายหน้าดินออกไปจากบริเวณที่จะก่อสร้างอาคารเช่น เขื่อนหรือ คันกั้นน้ำ
sub-irrigation

การให้น้ำใต้ผิวดิน : ดู irrigation, subsurface
sub-lateral

คลองแยกซอย : ดู canal, tertiary
submerged flow

ดู flow, submerged
submerged orifice

ดู orifice, submerged

tail drain

คูระบายน้ำท้ายแปลง : ดู drain, tail
tail regulator

อาคารบังคับน้ำปลายคลองหรือประตูระบายปลายคลอง : ดู regulator, tail
tail water level

ระดับท้ายน้ำ

tail water rating curve

กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำกับระดับน้ำที่ท้ายอาคาร
Tainter gate

บานโค้ง : คู gate, radial
tank

อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก : คู reservoir
tank irrigation

การชลประทานแบบอ่างเก็บน้ำ : คู irrigation, tank
temporary bench mark

หมุดหลักฐานชั่วคราว
tensiometer

เครื่องมือวัดความชื้น : เครื่องมือวัดความชื้นที่อาศัยหลักการของแรงดึงผิว
terrace

1. พื้นที่ลาดชันที่ถูกตัดให้เป็นขั้นบันไดเพื่อใช้เป็นพื้นที่เพาะปลูก
  2. คันดินเดี่ยว ๆ ที่สร้างขวางกับแนวลาดของพื้นที่ลาดชัน เพื่อควบคุมการไหลของน้ำผิวดินและลดการกัดเซาะหน้าดินให้น้อยลง
- tertiary canal

คลองแยกย่อย : คู canal, tertiary
theodolite

กล้องวัดมุม : กล้องที่ใช้สำหรับวัดมุมทางราบหรือทางสูง และสามารถใช้อ่านระดับได้ด้วย
thiessen polygon

รูปหลายเหลี่ยมที่เกิดจากการลากเส้นแบ่งครึ่งและตั้งฉากกับเส้นที่โยงต่อระหว่างจุดที่แสดงปริมาณน้ำฝนที่ได้จากเครื่องวัดน้ำฝน ณ
ที่ต่าง ๆ บนแผนที่
tidal river

แม่น้ำที่มีน้ำขึ้นลง : แม่น้ำที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของน้ำทะเล
tide

น้ำขึ้นน้ำลง : การเพิ่มขึ้นและลดลงของระดับน้ำทะเลซึ่งเป็นผลมาจากแรงดึงดูดของดวงจันทร์ และดวงอาทิตย์ที่กระทำต่อการ
หมุนรอบตัวเองของโลก
time of concentration (Tc)

เวลาที่น้ำไหลจากจุดที่ไกลที่สุดของพื้นที่รับน้ำมาถึงจุดที่กำหนด
toe drain

ทางระบายน้ำซึมที่ดินเขื่อน
total head

ผลรวมของแรงทั้งหมดที่เกิดขึ้น

tractive force

แรงจลุลาก : แรงที่เกิดจากกระแสน้ำเสียดสีกับท้องน้ำ ทำให้ท้องน้ำเกิดการเปลี่ยนแปลง

transition

ส่วนเชื่อมต่อที่มีการเปลี่ยนขนาด : ส่วนของทางน้ำที่เปลี่ยนขนาดและรูปหน้าตัดไปที่ละน้อย จากด้านเหนือน้ำไปยังท้ายน้ำ ใช้เป็น

จุดเชื่อมต่อระหว่างทางน้ำสองส่วนที่มีขนาดหรือรูปร่างต่างกัน หรือระหว่างคลองกับอาคารชลประทานซึ่งเรียกว่า inlet

transition หรือ entrance transition หรือ upstream transition หรือระหว่างอาคารชลประทานกับคลองซึ่งเรียกว่า

outlet transition หรือ exit transition หรือ downstream transition

transition, broken-back

ส่วนเชื่อมต่อเมื่อเปลี่ยนขนาดที่มีผิวด้านข้างของทางน้ำเปลี่ยนจากลาดเทไปเป็นตั้งฉากกับพื้นน้ำ

transition, inlet

ส่วนเชื่อมต่อที่มีการเปลี่ยนขนาดด้านเหนือน้ำปากทางเข้าอาคารชลประทาน

transition, outlet

ส่วนเชื่อมต่อที่มีการเปลี่ยนขนาดด้านท้ายน้ำปากทางออกอาคารชลประทาน

transition, warped

ส่วนเชื่อมต่อที่มีการเปลี่ยนขนาดซึ่งมีกำแพงด้านข้างเป็นรูโค้ง

transpiration

การคายน้ำของพืช

trap box

บ่อคัดทราย : คู sand trap

trapezoidal weir

ฝายสี่เหลี่ยมคางหมู : คู weir, trapezoidal

trash rack

ตะแกรงกันสวะ : ตะแกรงหรือลูกกรงเหล็กใช้กั้นในทางที่น้ำไหลผ่าน เพื่อป้องกันไม่ให้สิ่งที่ย่อยมากับน้ำ เช่น ผักตบชวา กิ่งไม้

หรือของลอยน้ำอื่น ๆ ไหลผ่านไป

trash screens

อุปกรณ์เก็บสวะออกจากตะแกรง

trench drain

ทางระบายน้ำได้ดินที่ทำไว้ที่ฐานรากของเขื่อน เพื่อระบายน้ำได้ดิน

triangular weir

ฝายสามเหลี่ยม : คู weir, triangular

triangulation

โครงข่ายสามเหลี่ยม : การสำรวจโดยการวัดมุมและวัดระยะเป็นรูปโครงข่ายสามเหลี่ยม
trickle irrigation

การให้น้ำแบบน้ำหยด : ดู irrigation, drip
turbulent flow

การไหลแบบปั่นป่วน : ดู flow, turbulent
turnout

อาคารชักน้ำ

uniform flow

การไหลแบบสม่ำเสมอ : ดู flow, uniform
unit dry weight

น้ำหนักของดินแห้งต่อหนึ่งหน่วยปริมาตร
unit hydrograph

กราฟหนึ่งหน่วยน้ำท่า : ดู hydrograph, unit
unsaturated soil

ดินชื้น ไม่อึดตัว
unsteady flow

การไหลแบบไม่คงที่ : ดู flow, unsteady
uplift pressure

แรงดันขึ้นของน้ำ : ดู pressure, uplift
upstream blanket

ดู blanket, upstream
upstream control

การควบคุมระดับน้ำด้านเหนือน้ำ : การควบคุมปริมาณน้ำโดยใช้ระดับน้ำด้านเหนือน้ำเป็นเกณฑ์
upstream transition

ดู transition, inlet

v-notch weir

ฝายสามเหลี่ยม : ดู weir, triangular
valve

ประตูน้ำ บานระบาย ลิ่น : อุปกรณ์ที่ติดตั้งไว้ในระบบท่อปิดเพื่อทำหน้าที่ควบคุมปริมาณและทิศทางการไหลของของเหลว และความดันภายในท่อ
valve, air inlet-relief

ลิ่นรับอากาศเข้า : ลิ่นปิดเปิดที่จะเปิดให้อากาศไหลเข้ามาในท่อส่งน้ำโดยอัตโนมัติเมื่อความดันในท่อต่ำกว่าความดันบรรยากาศ
valve, air relief

ลิ่นระบายอากาศออก : ลิ่นปิดเปิดที่ติดตั้งไว้ในจุดที่ท่อมีระดับสูงกว่าส่วนอื่น หรือที่จุดยอดของท่อส่วนที่โค้งขึ้น ทำหน้าที่ระบาย อากาศภายในท่อออกไปโดยอัตโนมัติเพื่อลดความดันภายในท่อและทำให้น้ำในท่อไหลอย่างสม่ำเสมอ
valve, blowoff

ประตูระบายตะกอน : ประตูซึ่งติดตั้งไว้ในจุดที่ท่อมีระดับต่ำหรือจุดต่ำสุดของท่อส่วนที่โค้งลงเพื่อใช้สำหรับระบายตะกอนออก จากท่อทิ้งไป
valve, butterfly

บานระบายทางปลา : บานที่มีแกนหมุนอยู่ที่กึ่งกลางบาน ปิดเปิด โดยหมุนนี้เมื่อหมุนแกน 90 องศา บานจะเปิดเต็มที่ บานระบายทาง ปลาชนิดนี้ใช้ติดตั้งอยู่ภายในทางระบายน้ำเข้าออก เช่น ประตูเรือสัญจร (navigation lock)
valve, flap

บานปิดเปิดทางเดียว :

1. บานหรือลิ่นปิดเปิดติดอยู่ที่ตอนปลายท่อจ่ายน้ำของเครื่องสูบน้ำ เพื่อป้องกันการไหลกลับของน้ำ เมื่อเครื่องสูบน้ำหยุดทำงาน
2. บานหรือลิ่นปิดเปิดควบคุมระดับน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วม มักออกแบบให้เปิดเมื่อระดับน้ำด้านเหนือน้ำสูงกว่าระดับท้ายน้ำเพื่อ ระบายน้ำและปิดเมื่อระดับน้ำด้านท้ายน้ำสูงขึ้นเท่ากับหรือ มากกว่าระดับน้ำด้านเหนือน้ำ เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำไหลกลับบางครั้ง เรียก flap gate

valve, pressure-relief

ลิ่นลดความดัน : ลิ่นปิดเปิดซึ่งจะเปิดกว้างออกเมื่อความดันภายในท่อสูงกว่าที่กำหนดไว้ เพื่อระบายน้ำในท่อทิ้งไปทำให้ความดัน ลดลง
varied flow

การไหลแบบเปลี่ยนแปลง : ดู flow, varied
velocity

ความเร็ว
velocity head

เสดความเร็ว : ดู head, velocity
velocity of approach

ความเร็วก่อนถึงอาคาร : ความเร็วของกระแสน้ำวัดได้ที่จุดเริ่มต้นของอาคารชลศาสตร์ เช่น ฝาย เขื่อน ฐานน้ำผ่าน หรืออาคารอื่น ๆ ทางด้านเหนือน้ำ
velocity, critical

ความเร็ววิกฤต : ความเร็วของกระแสน้ำเมื่อการไหลเริ่มเปลี่ยนจากการไหลแบบราบเรียบ(laminar flow) ไปเป็นการไหลแบบปั่นป่วน (turbulent flow) หรือ คือความเร็วของกระแสน้ำซึ่งมี Froude number เท่ากับ 1
velocity, mean

ความเร็วเฉลี่ย : ความเร็วที่หน้าตัดของทางน้ำที่กำหนด หาได้จากอัตราการไหลของน้ำหารด้วยพื้นที่ของหน้าตัดนั้น หรือ ได้จากการเฉลี่ยความเร็วของกระแสน้ำที่วัดได้ในความลึกต่าง ๆ กัน
velocity, normal

ความเร็วปกติ : ความเร็วของกระแสน้ำที่มีความลึกเป็นความลึกปกติ (normal depth)
Venturi meter

มาตรเวนจูรี : เครื่องมือสำหรับวัดอัตราการไหลของน้ำในท่อปิดชนิดหนึ่ง ประกอบด้วย Venturi tube ซึ่งมีลักษณะเป็นคอขวด ความแตกต่างระหว่าง velocity head ของน้ำก่อนเข้าคอขวดกับภายในคอขวดจะเป็นตัวแสดงอัตราการไหลของน้ำ
vertical creep

คู creep, vertical
vertical drop

อาคารน้ำตก : คู drop, vertical
vibrating roller

รถกดแบบสันสะเทือน : เครื่องจักรสำหรับบดอัดดินซึ่งมีเครื่องยนต์ทำให้เกิดการสันสะเทือนอยู่ภายใน
void

ช่องว่างที่อยู่ภายในเนื้อของดิน หิน หรือคอนกรีต
void ratio

อัตราส่วนของปริมาตรของช่องว่างในเนื้อดิน ต่อปริมาตรของเม็ดดิน

wall, cutoff

กำแพงล่าง : กำแพงที่ต่อจากพื้นของอาคารชลศาสตร์ลึกลงไปใ้ดินตามแนวตั้ง เพื่อเพิ่มความต้านทานการไหลของน้ำลอดใต้
อาคารนั้น

wall, diaphragm

1. กำแพงเชื่อมต่อเสาของตอม่อ
2. กำแพงที่รับน้ำหนักฐานรากอาคาร สร้างโดยการขุดดินลงไปใ้ในแนวตั้ง รักษาใ้คงสภาพด้วย วัสดุผสมน้ำ (slurry) แล้วถมกลับด้วยคอนกรีต หรือดินผสมโคลนผง (bentonite)

wall, key

กำแพงซึ่งสร้างต่อจากพื้นของอาคารบังคับน้ำ เช่น เขื่อน ฝั่งลึกลงไปใ้ในพื้นดิน หรือหินซึ่งรองรับอาคารนั้น

wall, wing

กำแพงปีก : กำแพงที่สร้างขึ้นออกไปจากตอม่อริมของเขื่อนเข้าไปใ้ในคันดินหรือตลิ่ง
warped transition

คู transition, warped

waste channel

ร่องทิ้งน้ำ : ทางน้ำที่สร้างขึ้นเชื่อมต่อระหว่างระบบส่งน้ำกับทางน้ำธรรมชาติ หรือแอ่งน้ำขนาดใหญ่ เพื่อระบายน้ำส่วนเกินในระบบทิ้งไปในทางน้ำธรรมชาติ หรือแอ่งน้ำดังกล่าว

wasteway

ทางทิ้งน้ำ : อาคารที่สร้างไว้ในคลองเพื่อระบายน้ำส่วนเกินในคลองทิ้งไปหรือบางแห่งอาจใช้เพื่อระบายตะกอนในคลองด้วยก็ได้ เรียกอีกอย่างว่า overflow

water content

ความชื้น : คู moisture content

water duty

ชลภาระ : ปริมาณน้ำชลประทานที่ต้องส่งให้พื้นที่เพาะปลูกต่อหนึ่งหน่วยเวลาต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่

water hammer

ค้อนน้ำ : ปรากฏการณ์ที่ความดันภายในท่อปิดมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงฉับพลันในลักษณะเป็นคลื่นเพิ่มขึ้นและลดลงสลับกันไป มีสาเหตุมาจากการทำให้กระแสน้ำในท่อลดความเร็วลง หรือหยุดอย่างกะทันหัน

water master

หัวหน้างานส่งน้ำและบำรุงรักษา เดิมเรียกนายตรวจชลประทาน

water requirement

ความต้องการน้ำของพื้นที่เพาะปลูก : ปริมาณน้ำทั้งหมดที่ส่งให้พื้นที่เพาะปลูกในช่วงเวลาที่กำหนด

water table

ระดับน้ำใต้ดิน

water table, perched

ระดับน้ำใต้ดินเทียม : ระดับของผิวน้ำของน้ำใต้ดินที่อยู่เหนือชั้นดินซึ่งน้ำซึมผ่านไม่ได้

water wheel

หตุก : เครื่องมือวัดน้ำที่ใช้พลังงานจากการไหลของกระแสน้ำไปหมุนวงล้อเพื่อยกน้ำขึ้นไป

water year

ปีน้ำ : ช่วงระยะเวลาต่อเนื่องกัน 12 เดือน ซึ่งมีช่วงที่มีน้ำสูงสุดอยู่ตรงกลาง สำหรับประเทศไทยจะเริ่มจาก 1 เมษายน ถึง 31 มีนาคมของปีถัดไป

water, available

น้ำที่พืชนำไปใช้ได้ : น้ำในรูปของความชื้นในดินที่พืชนำไปใช้สำหรับการเจริญเติบโตเป็นน้ำคูดซึม (capillary water) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่างความชื้นชลประทาน (field capacity) กับความชื้นที่จุดเหี่ยวเฉาวร (permanent wilting point) โดยแสดงอยู่ในรูปของเปอร์เซ็นต์ของน้ำต่อน้ำหนักดินแห้ง หรือปริมาณน้ำต่อหน่วยความลึกของดิน บางทีเรียกว่า available soilmoisture

water capillary

น้ำดูดซึม : น้ำในดินที่ถูกจับยึดไว้ด้วยแรงดูดซึม (capillary force) ของช่องว่างระหว่างเม็ดดินที่มีขนาดเล็ก เป็นน้ำส่วนที่พืชสามารถนำไปใช้ได้

water, free

น้ำอิสระ : น้ำในดินส่วนที่สามารถระบายออกไปจากช่องว่างระหว่างเม็ดดินที่มีขนาดใหญ่ได้ ด้วยแรงดึงดูดของโลก แล้วไหลลงสู่ชั้นดินที่ลึกกว่าเมื่อดินนั้นอยู่ในสภาพอิ่มตัวหรือเกือบจะอิ่มตัว

water, hygroscopic

น้ำที่หุ้มเม็ดดิน : น้ำหรือความชื้นในดินซึ่งจับยึดติดแน่นเป็นเยื่อบาง ๆ รอบเม็ดดิน แรงจับยึดนี้มีมากจนพืชไม่สามารถดูดน้ำไปใช้ได้ และน้ำไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ด้วยแรงดึงดูดของโลกและแรงดูดซึม (capillary force) บางที่เรียกว่า hygroscopic

moisture

watering

การให้น้ำ

waterlogging

สภาพน้ำขังใต้ผิวดิน : สภาพของดินที่มีน้ำใต้ดินอยู่ในระดับสูงเกือบถึงผิวดิน ซึ่งเป็นอันตรายต่อการเจริญเติบโตของพืช ทำให้ผลผลิตลดลงต่ำกว่าปกติ

watershed

พื้นที่ลุ่มน้ำ : ดู area, catchment

watershed management

การจัดการลุ่มน้ำ : แผนการใช้ที่ดินในลุ่มน้ำโดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่แน่นอน เช่น การควบคุมการตกตะกอนและการกัดเซาะ การควบคุมการไหลของน้ำ เป็นต้น

waterstop

วัสดุกันน้ำรั่ว : วัสดุที่ใช้สำหรับป้องกันหรือลดการรั่วไหลของน้ำผ่านรอยต่อของอาคาร เช่น แผ่นยาง

weed control

การควบคุมวัชพืช : กรรมวิธีใดก็ตามที่ใช้เพื่อยับยั้งการเจริญเติบโตหรือแผ่ขยายของวัชพืช

weep hole

รูระบายน้ำ :

1. รูที่ทำไว้บนกำแพงกันดิน คอนกรีตคาคคลอง ฐานรากของอาคาร ฯลฯ สำหรับระบายน้ำใต้ดินเพื่อลดแรงดัน

2. รูเล็ก ๆ ที่ผนังของบ่อน้ำสำหรับให้น้ำใต้ดินไหลเข้าสู่บ่อ

weighted creep length

ดู creep length, weighted

weighted creep ratio

ดู creep ratio, weighted

weir

ฝาย : อาคารที่สร้างขึ้นขวางทางน้ำ ทำให้น้ำยกระดับสูงขึ้นและไหลล้นข้ามไปทำหน้าที่ผันน้ำควบคุมการไหลของน้ำ หรือวัดอัตราการไหลของน้ำ
weir head

ความสูงของน้ำเหนือสันฝาย : ระยะทางในแนวดิ่งที่วัดจากระดับสันฝายไปถึงระดับผิวหน้าของน้ำที่อยู่เหนือสันฝายนั้น ในกรณีที่เป็นฝายสามเหลี่ยมจะใช้มุมของสามเหลี่ยมเป็นระดับสันฝาย
weir, broad-crested

ฝายสันกว้าง : ฝายที่มีสันแบนราบและมีความกว้างของสัน (วัดตามทิศทางของกระแส) ยาวกว่าความสูงของแผ่นน้ำที่ไหลข้ามฝาย
weir, cipolletti

ฝายสี่เหลี่ยมคางหมู : ดู weir, trapezoidal
weir, diagonal

ฝายสันยาวทแยงมุม : ฝายสันยาวคือมีความยาวของสันฝายตามการออกแบบยาวกว่าความกว้างของทางน้ำมาก จึงต้องสร้างให้แนวสันฝายทแยงมุมกับทิศทางการไหลของน้ำ
weir, duckbill

ฝายสันยาวรูปปากเปิด : ฝายสันยาวชนิดหนึ่งซึ่งสร้างให้มีลักษณะคล้ายปากเปิด เมื่อมองจากด้านบน เพื่อให้สันฝายมีความยาวมากพอที่จะทำให้น้ำไหลข้ามฝายในปริมาณมาก ซึ่งจะสามารถควบคุมระดับน้ำด้านเหนือน้ำให้มีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด
weir, masonry

ฝายหินก่อ : ฝายที่ทำจากหินก่อหรือคอนกรีต มีน้ำหนักมากเพื่อต้านกระแสน้ำด้วยน้ำหนักของตัวเอง บางทีเรียกว่า gravity weir
weir, measuring

ฝายวัดน้ำ : อาคารวัดปริมาณน้ำชนิดหนึ่ง มีลักษณะเป็นฝาย
weir, movable

ฝายที่เคลื่อนย้ายได้ : ฝายชั่วคราวซึ่งสามารถเคลื่อนย้ายออกจากทางน้ำได้ เมื่อมีน้ำไหลบ่ามา
weir, notched

ฝายวัดน้ำ : ดู weir, measuring
weir, Ogee

ฝายแบบโอจี : ฝายซึ่งมีลาดด้านท้ายน้ำของสันฝายเป็นรูป Ogee คือ เป็นรูโค้งที่เกิดจากเส้นโค้งที่กลับทางกันสองเส้นนำมาต่อกัน
weir, rectangular

ฝายสี่เหลี่ยม : ฝายวัดน้ำสันคมซึ่งมีช่องให้น้ำผ่านที่สันฝายเป็นรูปสี่เหลี่ยม
weir, rockfill

ฝายหินทิ้ง : ฝายที่สร้างโดยการถมหินใหญ่ลงไประหว่างคอกไม้หรือกำแพงหินก่อเป็นฝายแบบไม่ทึบน้ำ
weir, rubber

ฝายขาด

weir, sharp-crested

ฝายสันคม : ฝายที่สันมีลักษณะเป็นแผ่นบาง ๆ ตั้งฉากกับทิศทางการไหลของน้ำเพื่อให้หน้าที่สันสันฝายไหลพุ่งเป็นแผ่นน้ำ (nappe) อย่างชัดเจน

weir, submerged

ฝายจมน้ำ : ฝายซึ่งมีระดับน้ำด้านท้ายน้ำสูงกว่าหรือเท่ากับระดับสันฝาย

weir, trapezoidal

ฝายสี่เหลี่ยมคางหมู : ฝายวัดน้ำสันคมซึ่งมีช่องให้น้ำผ่านที่สันฝายเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู ถ้ามีลาดด้านข้าง 4:1 เรียกว่า cipolletti weir

weir, triangular

ฝายสามเหลี่ยม : ฝายวัดน้ำสันคมมีช่องให้น้ำผ่านที่สันฝายเป็นรูปตัวอักษร V เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า v-notch weir

weir, v-notch

ฝายสามเหลี่ยม : ดู weir, triangular

wetted perimeter

เส้นขอบเปียก : ความยาวของเส้นขอบที่น้ำสัมผัสกับพื้นและด้านข้างของทางน้ำโดยวัดในระนาบที่ตั้งฉากกับทิศทางการไหลของน้ำ ใช้ในการคำนวณหารัศมีอุทกศาสตร์ (hydraulic radius)

wilting point

จุดเหี่ยวถาวร : ดู permanent wilting point

wing wall

กำแพงปีก : ดู wall, wing

yield of drainage basin

ปริมาณน้ำทั้งหมดที่ไหลจากพื้นที่ลุ่มน้ำหนึ่งภายในช่วงเวลาที่กำหนด

young river

แม่น้ำที่เกิดขึ้นใหม่ ร่องน้ำมักมีหน้าตัดเป็นรูปตัว V ลึกหรือตื้นขึ้นอยู่กับความแข็งแรงของหินที่รองรับ มักมีน้ำตกเป็นตอน ๆ

zone, aeration

เขตอิมอากาศ : เขตหรือส่วนชั้นใต้ดินที่มีน้ำบรรจุอยู่ แรงดันของน้ำในเขตนี้จะน้อยกว่าแรงดัน ของบรรยากาศเพราะน้ำในส่วนของชั้นใต้ดินบรรจุอยู่ในช่องว่างเล็ก ๆ ซึ่งมีอากาศหรือก๊าซอยู่ด้วยภายใต้ความกดบรรยากาศ เขตอิมอากาศจะอยู่ระหว่างเขตอิมน้ำกับ

ผิวดินตอนบน บางครั้งเรียกว่า zone of aeration

zone, capillary

เขตน้ำคูดซึม : บริเวณที่น้ำในดินเป็นน้ำคูดซึม (capillary water) ซึ่งมีความดันน้อยกว่าความดันบรรยากาศ

zone, root

เขตรากพืช : บริเวณที่พืชสามารถหยั่งรากไปถึงได้
zone, saturation

เขตอิมน้ำ : เขตหรือส่วนชั้นใต้ดินที่มีน้ำบรรจุอยู่เต็มช่องว่างระหว่างเม็ดดิน บางครั้งเรียกว่า zone of saturation
zoneman

พนักงานส่งน้ำ